

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი UNIVERSITÉ D'ÉTAT ILIA ILIA STATE UNIVERSITY

საერთაშორისო კონფერენცია
Colloque international
International Conference

შავი ზღვა როგორც ლიტერატურული და კულტურული სივრცე
LA MER NOIRE COMME ESPACE LITTÉRAIRE ET CULTUREL
BLACK SEA LITTORAL AS LITERARY AND CULTURAL SPACE

თბილისი/Tbilissi/Tbilisi
25.10.2018 – 27.10.2018

პლენარული სესიები / SESSIONS PLÉNIÈRES / PLENARY SESSIONS

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის კვლევითი ცენტრი რომანული ურთიერთგაგება. ინტერტექსტუალური დიალოგი, შედარებითი ლიტერატურის ინსტიტუტი

ბერლინის ლიტერატურისა და კულტურის კვლევების ცენტრი

ექსი-მარსელის უნივერსიტეტის ლიტერატურების ინტერდისციპლინური კვლევის ცენტრი

Centre de recherche *Intercompréhension romane. Dialogue intertextuel*, Institut de Littérature comparée de l'Université d'État Ilia

Centre d'études littéraires et culturelles de Berlin

Centre d'études interdisciplinaires des littératures de l'Université Aix-Marseille

Research Center *Romance intercompréhension. Intertextual dialogue*, Institute of Comparative Literature of Ilia State University

Berlin Center for Literary and Cultural Studies

Center for Interdisciplinary Studies of Literatures at Aix-Marseille University

Zaal ANDRONIKASHVILI, Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia, Research fellow at the Center for Literary and Cultural Studies in Berlin, Allemagne

The Black Sea in Georgian Cultural Spatial Perception

Abstract: The Black Sea was not playing any significant role in Georgian cultural spatial perception before the 19th century. In high culture (Rustaveli) it was regarded as a distant space. In the more archaic layers of the Georgian folk culture the sea was regarded as a hostile space, opposed to the sacred coded earth. In the 19th century Georgian cultural spatial perception was shaped according to the political developments: Georgia lost its sovereignty to the Russian empire. Georgian Culture developed an idea of Autochthony (genetically belonging to the land of origin) as a cultural reaction to the political failure. In the autochthonous cultural spatial structure the sea (the Black Sea) had a negative connotation of a hostile space (Akakai Tsereteli, "Medea", Egnate Ninoshvili, "Paliastomi-Lake", Titsian Tabidze "The new Colkhida", Otari Chikadze "A Man Went Down the Road"), while the Caucasus (the mountain ridge) was connoted positively as the reservoir of true Georgianness. The spatial model, which remained unchanged for about 150 years was recently criticized and challenged by the Georgian Author Aka Morchiladze ("Santa Esperanza").

Metin EKİCİ, Professor, Ege University Institute of Turkish World Studies, Izmir, Turkey

The Köroğlu Epic in The Turkish World and Georgia

Abstract: Köroğlu epic is in the tradition of epic poetry which is one of the ancient traditions of the Turkish World. Köroğlu is also important for being told and being alive as a tradition in almost all Turkish Worlds except Siberia. The narratives which belong to the cycle of Köroğlu epic and the tradition of epic teller of Turkish World have also become widespread in neighboring countries such as Armenia and Georgia.

Due to the centuries-old social, cultural and economic ties between Georgia and the Turkish world, both societies have been affected from each other and many cultural values have been shared. These relations have left a mark on the social and economic life of both cultures and especially are reflected in folk literature. Therefore, perhaps the most important of the folkloric creation shared by Turks and Georgians is Köroğlu epic.

In this paper; first of all, the effect and the importance of the Köroğlu in the Turkish World will be emphasized and then the oral tradition in the Georgian about Köroğlu will be evaluated. It will give information about the existence and spread of Köroğlu in Georgia and will discuss the reasons for the recognition and adoption of this epic in the Caucasus geography.

შოთა რუსთაველის სახელმწიფო
ფონდი
SHOTA RUSTAVELI NATIONAL SCIENCE
FOUNDATION OF GEORGIA

ZENTRUM
FÜR LITERATUR- UND
KULTURFORSCHUNG

Gelina HARLAFTIS, Professor, Institute for Mediterranean Studies & Ionian University, Athens, Greece

The Rise of Batoum as a Major Black Sea Port, 1880s-1910s

Abstract: By the beginning of the 20th century Batoum had become the second most important port of the Black Sea and the main oil exporting gateway of the Black Sea, the main oil producing area of the world. This was an incredible achievement of a combination of a production and transport system that that connected it to the global markets. This area was a frontier zone and market of an expanding Russian Empire. The aim of the paper is to examine the growth of Batoum as a major Black Sea port in a comparative perspective with the other competing ports of the area like Trebizond and of the whole region, like those of Odessa, Taganrog or Constantza. Batoum during the time under examination is little known to the wider public mind and is perceived as peripheral not only in relation to the Mediterranean but even in relation to the Black Sea region.

For maritime history port-cities are the places where the heart of the world beats. They are where ships and cargoes go; they are the end and the beginning of the voyage; they are the point of distribution of goods and ideas; it is where the geopolitical power of the worlds' leading nations begins. Through port history one can interpret the unprecedented changes wrought by the industrial revolution and technological change in maritime transport. There is a substantial and expanding bibliography on the ports of northern Europe and the Americas, Asia and Australia. There is a very limited one for the Black Sea port cities, almost all of which, apart from Odessa and Istanbul, are not in the mainstream historiographical discourse. The unit of research has been traditionally the nation-state, and this means intraversion, looking inside, in the Empire, in the state and not outward, to the sea, to the maritime linkages and beyond. Our approach is that of the history of the sea, an approach beyond political borders.

The paper will be based on the archival research that took place for the research project "The Black Sea and its port-cities, 1774-1914. Development, convergence and linkages with the global economy", (<http://blacksea.gr/>).

Alexis NUSELOVICI, Professeur, Université Aix-Marseille, Aix-en-Provence / Collège d'études mondiales, Paris, France

Du transnational au postnational: L'espace littéraire comme nouveau paradigme poétique et politique

From Transnational to Postnational: The Literary Space as a New Poetic and Political Paradigm

Résumé: Les phénomènes de globalisation privilégient les herméneutiques du mouvement et de la circulation tout en rappelant que la perception de l'espace demande encore des découpages. À cette tension, la théorie littéraire a souvent répondu par le comparatisme mais celui-ci doit être questionné. En effet, si la littérature comparée a pour vocation de s'émanciper

des délimitations nationales, elle ne l'a assumé qu'au terme d'un long parcours. Dans une première phase, elle comparait tout en respectant les ensembles constitués par les traditions littéraires nationales et découpés par les langues. Ce n'est que dans une deuxième phase, récente, qu'elle s'est affranchie de ces limitations pour s'intéresser plutôt au transfert des formes et des idées. Une perspective transnationale qui peut aller encore plus loin en adoptant, au croisement de la géographie et de l'histoire, une visée post-transnationale, appuyée sur une nouvelle conceptualité autour de la notion d'espace littéraire, inspirée par la pensée de la déterritorialisation ainsi que par divers courants récents en critique littéraire et en traductologie.

Abstract: Significant globalization processes call for hermeneutical positions based on issues of movement and circulation while maintaining a seemingly needed carving perception of space. With regard to this tension, literary theory has often answered by using comparative literature methods but this has to be redefined. If comparative literature aims to free itself from national boundaries, such an awareness came after a long way. In a first period, comparing was respecting national literary traditions as cut up though languages. Only in a second period, comparative literature has accepted to distant itself from this typology in order to rather observe transfers of forms and ideas. This transnational perspective could still go further by fostering, at the crossroad of history and geography, a post-transnational methodology inspired by the notion of 'literary space', suggested by recent trends in literary criticism and in translation studies as well as by theories of deterritorialization.

Yaşar Eyüp ÖZVEREN, Professor, Middle East Technical University, Ankara, Turkey

Black Sea: A Sea of Literary and Cultural Distinction

Abstract: Black Sea has a distinct place in literature in general, and this attribute is also traceable to a specific culture as represented in, and constructed through, literature in particular. The issue of how the Black Sea relates to the Mediterranean has always been contentious. Historians as disparate as Fernand Braudel, Predrag Matvejevic, Peregrine Horden and Nicholas Purcell tend to treat the Black Sea as a mere extension of the Mediterranean. Natural sciences as well as literature itself along with literary and cultural studies provide ample piecemeal evidence that could be deployed to argue otherwise. Taking up this challenge would help elaborate a 'trans-disciplinary' vision and conception of the Black Sea as distinct from, and in parity with, the Mediterranean. This is what this paper purports to do. We will proceed with a focus on 'fiction' as constructive of the Black Sea littoral as found in Jules Verne's *Kéraban le têtu*, no equivalent of which exists with respect to the Mediterranean. Then, the eve and wake of modernity will be covered by recourse to select pieces from Anton Chekhov, Leo Tolstoy, James Joyce, and Isaac Babel, who give us fragments that can be used to patch together a certain literary vision of the nineteenth-century Black Sea world. The subsequent part will momentarily focus on modern Turkish literature, from homeland as well as from diaspora in order to identify markers of a twentieth-century Black Sea divided up in conformity with the Cold War. Authors concerned with 'here and now' serve as stepping stones to a different notion of the Black Sea littoral on the borderline of fiction and nonfiction, rich in ethnographic detail and cultural anthropological resonances. Finally we will return to the question of representing the Black Sea in the widest possible sense by recourse to Chingiz Aitmatov's *The White Ship*.

Bela TSIPURIA, Professor, Ilia State University, Tbilisi Georgia

შავი ზღვის სივრცის რეპრეზენტაცია ქართულ ლიტერატურაში: პოსტკოლონიური პერსპექტივა

Representation of the Black Sea Space in Georgian Literature: Postcolonial Perspective

თეზისები: საბჭოთა-პოსტსაბჭოთა პერიოდის რამდენიმე მნიშვნელოვანი ქართული პროზაული ტექსტის მიხედვით შესაძლებელია ქართულ ლიტერატურაში შავი ზღვის სივრცის რეპრეზენტაცია დავაკავშიროთ საქართველოს რუსულ-საბჭოური კოლონიზაციის თემასთან. ეს ტექსტებია: ლევან გოთუას მითრიდატე, ლეო ქიაჩელის ჰაკი აძბა, ოთარ ჭილაძის გზაზე ერთი კაცი მიდიოდა, აკა მორჩილაძის სანტა ესპერანსა.

საბჭოურ პერიოდის ქართულ ლიტერატურას საბჭოური იდეოლოგია თავს ახვევს მკაცრად განსაზღვრულ პოლიტიკურ და კულტურულ ორიენტირებს. საბჭოურ-რუსული ცენტრი ნაციონალური რესპულიკებისაგან, როგორც საკუთარი პერიფერიებისაგან, ითხოვს ცენტრზე ორიენტაციას და დანარჩენ სამყაროზე უარის თქმას. კულტურული ინტეგრაციის არეალად ისახება საბჭოური სივრცე, რომელიც თავისთავად მულტინაციონალურია, მაგრამ კონცენტრირებულია ცენტრის გარშემო. მხოლოდ ცენტრთან მიმდინარეობს რეალური პოლიტიკური და, შესაბამისად, კულტურული კომუნიკაცია. შესაბამისად, ამ პერიოდის ქართულ ლიტერატურაში თავისუფალი სამყაროსგან იზოლაცია ცენტრის კოლონიური პოლიტიკის შედეგია, ხოლო, თავის მხრივ, ცენტრისგან იზოლაციის მცდელობა - ანტიკოლონიური/ნაციონალური კულტურული პოლიტიკისა. იმ ფონზე, როცა რეჟიმის მიერ დახშულია დასავლურ სამყაროსთან დამაკავშირებელი პოლიტიკური და კულტურული საზღვრები, მაგრამ სრულიად ღიაა ცენტრის გავლენის არხები, ქართული ლიტერატურა ცდილობს გაემიჯნოს ცენტრის სივრცეს, თავის ფარგლებში განავითაროს განსხვავებული რეალობა, შედეგად, ქმნის თვითკმარ კულტურულ სივრცეს, რომლის ერთ-ერთი მთავარი მახასიათებელი ხდება დახშულობა და იზოლაცია.

ლეო ქიაჩელისა და ოთარ ჭილაძის ტექსტებში შავი ზღვა რუსული იმპერიული საფრთხის არეალად არის წარმოდგენილი. ჰაკი აძბაში ეს უშუალოდ ბოლშევიკური ძალის შემოსვლით, აგრესიული ბოლშევიკური კრეისერის სიმბოლოს მეშვეობით არის ნაჩვენები. გზაზე ერთი კაცი მიდიოდა კი რუსული იმპერიული საფრთხის წინაშე დაუცველობის თემას არგონავტების მითის ალეგორიზაციით ავითარებს. ლევან გოთუას რომანში რუსულ იმპერიალიზმთან და საბჭოური ინტეგრაციის სივრცესთან დაპირისპირება ალტერნატიული სივრცის - შავი ზღვის ერთიანი სახელმწიფოს, პონტოს სამეფოს მეშვეობით არის გადმოცემული, რომელიც, ისტორიულად, რომის იმპერიის მოწინააღმდეგე იყო.

აკა მორჩილაძის სანტა ესპერანსა შეიძლება წავიკითხოთ როგორც პოსტსაბჭოთა ეპოქის საქართველოს პასუხი საბჭოური კოლონიზაციის გამოცდილებაზე. რომანში შავი ზღვის სივრცეში ალტერნატიული საქართველოს შექმნის იდეა ჩნდება. ეს გამოგონილი საქართველო კულტურული ღიაობისა და მრავალფეროვნების არეალია, დახშულობისა და რუსულ ცენტრზე დამოკიდებულების პრობლემა

დაძლეულია, თუმცა ეს ქვეყანა კუნძულებზე მდებარეობს და იზოლაციის პრობლემა კვლავ აქტუალურია.

როგორ შეიცვლება შავი ზღვის სივრცის რეპრეზენტაცია თანამედროვე ქართულ ლიტერატურაში? დაუკავშირდება თუ არა ეს სივრცე საქართველოსთვის სასურველი დასავლური ინტეგრაციის თემას? საქართველოს დღევანდელი კულტურული და პოლიტიკური პრიორიტეტები ამგვარი მოლოდინის საფუძველს გვაძლევს.

Abstract: Few important Georgian literary texts of the Soviet and post-Soviet times can be applied to discuss the spatial representation of the Black Sea area as a reflection of the problem of Georgia's Soviet-Russian colonization: Levan Gotua's Mithridates; Leo Kiacheli's Haki Adzba; Otar Chiladze's A Man Was Going Down the Road; Aka Morchiladze's Santa Esperansa.

In Soviet times, Georgian literature is developed under the strict political and cultural directions coming from the Soviet-Russian Centre. Soviet republics are required to be oriented solely towards the Centre. The USSR, the multinational/multicultural space unifying Soviet peripheries, is fully dominated by the Centre. The Soviet space is the only possible area for the political and, accordingly, cultural integration. Thus, Georgia's political and cultural isolation from the free world is the result of the Soviet colonial policy. While the Soviet state closes the political and cultural borders with the West for all Soviet republics, including Georgia, the special channels and instruments are activated to ensure the Central control and involvement in nations' cultural life. Georgian culture, on its turn, tries to create some frames, detach and isolate itself from the Centre and achieve preservation of own national/cultural values. However, the agenda of isolating itself from the Soviet ideological and cultural influences, being anyway isolated from the desirable Western cultural space, causes the development of the spirit of closeness and isolation in Georgian culture.

Leo Kiacheli's and Otar Chiladze's texts represent the Black Sea as a spot, which exposes the danger of the Russian imperialism. In Haki Adzba Kiacheli depicts the invasion of Russian Bolsheviks through the Black Sea. The military cruiser approaching Sokhumi symbolizes the merciless Bolshevik power, which comes to destroy the existing order. While Otar Chiladze in his novel A Man Was Going Down the Road applies to the Greek myth of Argonaut to allegorize the offensive imperialism. Levan Gotua in his historic novel Mithridates tries to alternate the space of the Soviet integrity with the space of the ancient Black Sea kingdom, Pontus. He relies on the historic sources to represent the resistance to the Roman empire, which, also in this case, may imply the allegoric meaning of Georgia's resistance to the Soviet-Russian empire.

Aka Morchiladze's novel Santa Esperansa can be seen as a post-Soviet Georgia's response to the experience of the Soviet colonization, it shows an attempt of creating an alternative space. Fictitious Georgia in this novel is situated on the islands within the Black Sea, it's a multicultural country, the openness and cultural diversity of which is a rejoinder to the Soviet closeness. However, the problem of the isolation from the rest of the world still seems topical, as the symbolism of island may suggest.

Can we expect some changes in the representation of the Black Sea Space in contemporary Georgian literature? How this may refer to the theme of Georgia's desire of being integrated into the Western space? Georgia's current cultural and political priorities give a ground for expecting the changes.

Marie VRINAT-NIKOLOV, Professeur, INALCO, Paris, France

De la littérature bulgare (une et nationale) à l'espace littéraire bulgare (plurilingue et transnational)

From Bulgarian Literature (one and National) to the Bulgarian Literary Space (Plurilingual and Transnational)

Résumé: La littérature bulgare moderne se constitue à l'époque dite du Réveil national (XIXe siècle) dans une perspective nationale et unilingue et dans l'adéquation: une nation, une littérature, une langue. C'est aujourd'hui encore l'approche dominante dans l'historiographie littéraire et les manuels de littérature bulgare. La notion d'espace littéraire bulgare (au lieu de littérature ou de champ littéraire) permet de déplacer le regard du national vers le transnational en mettant au jour tout ce que la «fabrique du national» a voulu occulter: la circulation des hommes, des idées et des textes, le multilinguisme d'écriture (arménien, turc, ladino, grec...), le feuilletage des identités à l'intérieur du Rum millet ou communauté orthodoxe, en ce qui concerne plus précisément les territoires bulgares qui ont été pendant cinq siècles incorporés à l'Empire ottoman. Donner de l'espace (horizontal mais aussi vertical) au temps permet également de penser autrement les «horloges littéraires» du monde en cartographiant sur la longue durée l'échange de formes et de textes et en tenant compte de la «contemporanéité du non contemporain». C'est ce que je me propose d'interroger.

Abstract: Modern Bulgarian literature is constituted in the so-called National Revival era (nineteenth century) in a national and unilingual perspective and in adequacy: a nation, a literature, a language. This is still today the dominant approach in literary historiography and Bulgarian textbooks. The notion of Bulgarian literary space (instead of literature or literary field) makes it possible to shift the gaze from the national to the transnational by bringing to light all that the “factory of the national” wanted to conceal: the circulation of men, ideas and texts, the multilingualism of writing (Armenian, Turkish, Ladino, Greek ...), the multiple identities inside Rum millet or Orthodox community, with regard more precisely to the Bulgarian territories that have been for five centuries incorporated into the Ottoman Empire. Giving space (horizontal but also vertical) to time also makes it possible to think anew the “literary clocks” of the world by mapping in the long term the exchange of forms and texts, and taking into account the “contemporaneity of the non-contemporary”. This is what I propose to question.

Nino ABAKELIA, Associate Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

ლიტერატურული ტექსტისა და ვიზუალური არტეფაქტების მიმართებისათვის არგონავტების მითში

On the Interrelation between the Literary Text and Visual Artifacts in the Argonaut Myth

თეზისები: მოხსენების მიზანია, აჩვენოს თუ როგორ შეიძლება გაერთიანდეს ტექსტი და გამოსახულება მნიშვნელობის მესამე დონის მისაღებად. კვლევის წყაროს, ერთის მხრივ, წარმოადგენს, აპოლონიოს როდოსელის (ძვ. წ. 3-ე საუკუნე) არგონავტიკა როგორც ლიტერატურული ტექსტი, რომელშიც აღწერილია შავიზღვისპირეთის სივრცეში კოლხეთის სამეფო მისი სოციალური გარემოთი და წეს-ჩვეულებებით; მეორეს მხრივ, ძვ.წ. 6- 5-ე სს ძველბერძნული ვიზუალური ხელოვნების არტეფაქტები სპეციფიკური სცენებით.

მითის ვერსია, რომელიც არტეფაქტებზეა წარმოდგენილი არ იძებნება წერილობით ანგარიშებში, რამდენადაც ისინი კონცეპტებს წარმოადგენენ. თავის მხრივ ისინი აღადგენენ, თუ როგორ აღიქმებოდა და გადმოიცემოდა მითი რეალობაში.

კვლევაში გამოყენებულია კულტურული ანთროპოლოგიის შედარებითი მეთოდი, რომელიც ანტიკურობის აღსაქმელად არ იფარგლება მხოლოდ წერილობითი ტექსტებით.

ძველ ბერძნული კერამიკის ვიზუალური ინფორმაცია, კვლევიდან გამომდინარე, ავლენს საკუთარ სიუჟეტურ რიგებს, რომლებიც განსხვავდება წერილობითი ტრადიციის სიუჟეტური რიგებისაგან. აღნიშნულის შედეგად, ანტიკური სამყაროს სურათი იღებს დამატებითი განზომილებას და ავლენს იმ სცენებს, რომლითაც ძველი ბერძნები და ძველი კოლხები ქმნიდნენ საკუთარ სოციალურ რეალობას.

არსებული თეორიების მიხედვით, არგონავტიკის მთავარი გმირი – იასონი ზოგჯერ ინტერპრეტირებულია როგორც კულტის ფიგურა და ასოცირდება მკურნალობასთან (ა. ბრელიხი) ან კეთილდღეობის (ო. პრესენი) ან მოკვდავ და აღდგენად ღვთაებებთან (ჭ. პრინსენტი) და სხვ.

ლიტერატურული და ვიზუალური მასალის ანალიზი ავლენს ინიციაციის დაფარულ მოდელს სცენების სტრუქტურაში და ამახვილებს ყურადღებას ინიციაციის მოდელის ფუნქციონირებაზე ძველი ბერძნებისა და კოლხების ყოფაში. კვლევიდან გამომდინარე, იასონი აღნიშნულ სცენებში განიხილება როგორც ნეოფიტი, რომელიც ინიციაციას გადის და იბრუნებს დაკარგულ სამეფო ხელისუფლებას. მოხსენებაში გამოვლენილია მეფობის ინსტიტუტის ფუნქციონირებისთვის აუცილებელი ელემენტი და პირობები ძველ სამყაროში.

Abstract: The contribution aims to show how literary text and image can be converged in order to produce a third level of meaning. The main source of the paper, on the one hand is the Argonautica of Apollonius of Rhodes (3rd c. BCE) in which the space of the Black sea littoral and especially the kingdom of Colchis is described with its social setting and habits; and on the other hand – visual artifacts of 6th -5th cc BCE with their specific images and scenes. The version of the myth in the artifacts are not found in written accounts as they represent the concepts and restore how the mentioned myth was perceived and retold in reality.

The contribution uses the comparative method of cultural anthropology that does not limit itself to written sources for understanding antiquity.

The visual information of the ancient Greek ceramics, reveals its own account, which differs from the literary tradition and adds an additional dimension to it. The image of the world reveals how Ancient Greeks and Colchians used to construct their social reality.

According to the existing theories, the main hero of the Argonautica – Jason is sometimes interpreted as a cult figure associated with healing (A. Brelich) or simply as a god of wellbeing (O. Pressen) or a dying and rising deity (J. Pinsent), etc.

The analysis of the literary and visual data uncovers the hidden pattern of initiation in the structure of the scenes in which Jason is viewed as a neophyte, who undergoes initiation and returns the lost royal power. The paper emphasizes the significance and functions of initiation in the lifestyles of Ancient Greeks and Colchians and reveals an essential element and conditions for functioning of kingship.

Chukia AFRIDONIDZE, Professor Emeritus, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

Traces of Graded Development in a Language (as Exemplified by Georgian)

Abstract:

1. The existenc of four-element composition of spatial and temporal dimensions in all more or less developed languages naturally presupposes a logical assumption that there is a primary two-element composition and that there are antonymic pairs in each of these quadruples.
2. Georgian vocabulary gives a clear confirmation that the two-element composition in both spatial and temporal dimensions is primary. This is indicated by the identical composition of paired concepts: აღმო-სავლ-ეთ-ი (the east) and და-სავლ-ეთ-ი (the west), whose early stage is the pair: აღმო-სავლ-ი and და-სავლ-ი (the first component is the compound prefix (აღ+მო-) followed by the future tense participle (სავლ-ი) indicating obvious visibility (i.e. the 'sun's movement relative to the earth', not vice versa!). This basic point of view in the mind of Georgian speaker (or someone speaking Georgian) is reinforced by the fact that the sun, as far as he is concerned, does not merely rise (ადის), but rises towards him or her, the speaker, a fact revealed by the folk verse: მზეო, ამოდი, ამოდი (O sun, arise to/ for me). Clearly, this is not an insignificant detail. However, "sunset" will be translated simply as: მზის ჩასვლა (მზე ჩადის), without მო.
3. The second stage, theoretically, must have been later: this, too, is 'linked to the sun': e.g. ჩრდილო chrdilo (shade, the shady side) and today's form ჩრდილო-ეთ-ი chrdilo-et-i «the north») and ბღუარი bghuari (today, სამხრეთი samkhreti «the south»). The universal suffix (-ეთ-ი -et-i) is presumed to be the result of a much later formation of all four points of the compass.
4. Something similar can be said of the temporal dimension, which also consists nowadays of four elements which derive from two elements with 'antagonistic' directions, and which are

simpler in their composition: ზამთარი zamtari «winter» and ზაფხული zapkhuli «summer», where the element ზა- in one of the Kartvelian languages, Svan, denotes 'year'.

5. The intermediate seasons, გაზაფხული gazapkhuli «spring» and შემოდგომა shemodgoma «autumn» have a more complex structure using the preverbs გა- and შე+მო-. Here it is interesting that the onset of these intermediate 'seasons' is additionally complicated by 'opposite' preverbs გა-ga- and და- da-: e.g. გა-ზაფხულ-და ga-zapkhul-d-a «spring has come» and და-ზამთრ-და da-zamtr-d-a «winter has come». Both the lexical roots and the formative elements in these pairs are contrasted.
6. The intermediate nature of spring and autumn in the system of the seasons in Georgian is emphasized by an extremely interesting feature: whereas in the adverbial forms most European languages use prefixes equivalent to the Russian в (although the Russian language itself uses only the instrumental case for these functions: зимой, весной, летом, осенью), in Georgian the post-positional constructions are of two kinds: the basic nouns for the so-called 'polar' seasons (winter, summer) use the postposition -ში (Russian = в), while the postposition -ზე (Russian = на) is used for the intermediate, 'transient' seasons, e. g.: ზამთარ-ში «in winter», ზაფხულ-ში «in summer», but: გაზაფხულ-ზე «in spring», შემოდგომა-ზე «in autumn».
7. It should be noted that most European languages in these circumstances use unified forms (e.g. English, which uses the preposition in equivalent to the Russian and the Georgian postposition -ში). This rule mainly applies to toponyms.

Nino AMIRANASHVILI, PhD Student, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

ზღვა როგორც ადგილი და როგორც მეხსიერება უახლეს ქართულ ლიტერატურაში

The Sea as a Place and as a Memory in Contemporary Georgian Literature

თეზისები: მოხსენების მიზანია, დააკვირდეს ზღვის, როგორც მხატვრული სახის გააზრების ტენდენციას უახლეს ქართულ ლიტერატურაში და გამოკვეთოს მისი ძირითადი მახასიათებლები. მოხსენებაში ყურადღება გახვილდება მის 2 მახასიათებელზე: დანიშნულების ადგილი და მეხსიერების/ხსოვნის მატარებელი.

საყურადღებოა, რომ სხვა „ზღვისპირა“ ლიტერატურებისგან განსხვავებით, ქართულ ტექსტებში ზღვა არ განიხილება, როგორც სამოგზაურო სივრცე. ის უფრო ხშირად დანიშნულების ადგილია, სადაც მოგზაურობა მთავრდება. ეს გარკვეულწილად უკავშირდება ზღვის სიმბოლურ დატვირთვას - იყოს ინფორმაციის /ხსოვნის შემნახავი.

Abstract: The aim of the paper is to observe the tendencies of understanding the sea as a symbol in contemporary Georgian literature and to outline its main features. The paper will focus on two symbolic meaning of the sea: the place of destination and the carrier of memory/remembrance.

It is noteworthy that, unlike other “seaside” literatures, in Georgian literary texts the sea is not considered as a space for travel. It is more often a destination, final point of a journey. This is somewhat connected to another symbolic meaning of the sea - the holder of information / memory.

Cyril ASLANOV, Professor, Aix-Marseille University /University Institute of France

Modern Hebrew Literature as an Offshoot of the Black Sea Literary Space

Abstract: In this contribution, I would like to stress the importance of the Black Sea as the latent background for the emergence of a renewed Hebrew literature, long time before the creation of Israel. Often considered as the northern continuation of the Eastern Mediterranean (and in this sense, Eastern Mediterranean stricto sensu could be considered the southeastern Mediterranean area as opposed to the Black Sea as its northeastern counterpart), the Black Sea area has a great importance for the self-definition of Israel, a state founded by Eastern European Jews who had to cross the Black Sea from Odessa to Istanbul and the Eastern Mediterranean from Istanbul to Jaffa in order to reach their ancestral land. It is emblematic that the Black Sea port city of Odessa, whose population was 33% Jewish before the Russian revolution, was the implicit model for the founding of Tel Aviv.

Significantly enough, Israel's national poet Chaim Nachman Bialik, who spent more than twenty years in Odessa (1900-1921), surrounded by all the major representatives of Hebrew and Yiddish literature until he eventually emigrated to the recently founded Tel Aviv in 1924, had his Tel-Avivian house built in the style of the house he would see every day across Suvorov street (Mala Arnautskaja), the place where he lived in Odessa from 1905 till 1921. Another cardinal figure in the Parnassus of renewed Hebrew poetry, Shaul Tchernichovsky (1875-1943), was born in Mykhailivka, a few miles from the shore of the Sea of Azov, an inland continuation of the Black Sea. No doubt that the Tauridian horizons of his native region had a deep impact on the poet's vocation as a fervent admirer of the ancient Greek legacy and as an adaptor thereof to the literary horizon of renewed Hebrew poetry (in his classical translation of both Iliad and Odyssey into Hebrew, he even kept the hexametric prosody, adapting it to the rhythm of the target language).

The idea that at its first stages, the renewed Hebrew literature was deeply inspired by a Black Sea background together with other important moments in the transfer of the legacy of the Haskalah (Jewish Enlightenment) from Jewish Odessa to Israeli Tel Aviv, could help understand that the Black Sea literary space is perhaps wider than the perimeter circumscribed by Ukraine, Russia, Georgia, Turkey, Bulgaria and Romania. In other words, the first steps of the renewed Hebrew literature in Odessa or in Tel Aviv could be considered a part of the Black Sea literary space.

Evelina BARBASHINA, Professor, Novosibirsk State University, Novosibirsk, Russia

German Colonies on the Territory of Georgia

The resettlement of German colonists to Georgia in 19th century is different than the resettlement

to Poland, Finland, Baltic area and the territory of Czar Russia: Volga region, Steppes Krai, Saint Petersburg, Moscow. Among the resettlement reasons were ones general to all settlers – social and economic problems: devastating consequences for Germany of Napoleon wars, low level of economic development, bureaucratization of the state, famine, crop failures, etc. However, a very special role in the resettlement to South Caucasus was played by religious reasons and the stricter legislation of Württemberg kingdom. On one hand, the distribution of religious and mystic teachings, exit of future colonists from Evangelic-Lutheran church, on the other hand – very strict suppression of separatism, including imprisonment in accordance with the law.

The period of adaptation and further development has its own specifics as well. On one hand, unfamiliar climate and lack of skills to maintain a homestead in the new region, lack of solution to land issue, raids and cattle rustling, forceful relocation from one colony to another, second religious schism – this time in the settlers' colonies. On the other hand, help from the neighbors and support from government. By the end of 19th century the adaptation period is over; almost all debts are paid off, the settlement specialization by trade starts to form, traditional German crafts are being developed; the education level grows, religious unity forms, and – last, but not least – the relationship with non-German neighbors is formed.

The comparative analysis of the specifics of becoming and development of German colonies on Georgia's territory and the lifestyle of Volga German shows that the biggest differences are in the lifestyle, religious views, mentality. However both peoples made significant contributions to the economic, social and cultural development of the territories, where their colonies were founded.

Tsira BARBAKADZE, Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

ზღვის სემიოტიკა ქართული ენის მასალების მიხედვით The Sea Semiotics according to Georgian Materials

თეზისები: ქართული ენის ლექსიკაში ზღვის სემანტიკური ველის შესწავლა (როგორც პირდაპირი, ასევე გადატანითი მნიშვნელობით) ადასტურებს, რომ ზღვა ქართველის ბუნების ნაწილია და რომ სიტყვა ზღვა უძველეს, არქეტიპურ დონეზე აღდგენილი ლექსებშია. აგრეთვე ზღვის სემანტიკური ველი - ზღვაოსნობასა და ნაოსნობასთან დაკავშირებული ლექსიკა, მენავის იერარქიები და თავად ნავის მრავალსახეობა (შესაბამისი ქართული შესატყვისებით) გამოდგება არგუმენტებად, რომ აღნიშნული კონცეპტით გამოხატული ფართე სემიოტიკური ველი ჩვენი, ქართველის, ბუნების ერთგვარი მატრიცაა.

Abstract: In the lexics of the Georgian Language studying of the sea semiotics confirms that the sea is the post of the Georgian character and the sea is therevaled lexem to archetype level. The semiotics of the sea is connected with navigation and sailing lexics, hierarchy of a boatman and the variety of a boat itself in the ancient Georgian language will be an evidence that the indicated broad semiotics by one mentioned concept is so called matrix of our Georgian characters.

It is worth emphasizing that Georgians selected the lexem connected with the sea as a metaphor of shelter, calmness and safety.

The sea as a concept simultaniously combines positive and negative meanings that creates the unified and steady character.

Khatouna BERIDZE, Professor, Chota Roustavéli State University of Batumi, Georgia

თარგმანი როგორც პოსტკოლონიური ტრანსლაცია *Translation in a Sense of Postcolonial Translation*

თეზისები: პოსტკოლონიურ ეპოქაში თარგმანის ორი მეტაფორა დამკვიდრდა:

(1) ერთ კულტურულ სივრცეში მეორე კულტურის იდენტობის გადაწერა, ანუ გადაკეთებული წარმოდგენა იდეოლოგიური ზეგავლენებითა და ანგაჟირებული ენობრივი პოლიტიკით, რაც ქმნის **კულტურული ტრანსლაციის არსს**. იდენტობაგადაწერილი კულტურის ასახვა ხელოვნების სხვადასხვა ფორმებში, რაც ქმნის **ინტერსემიოტიკური ტრანსლაციის არსს**. ორივე მათგანი ერთიანდება **პოსტკოლონიური ტრანსლაციის** არსობრივ განზომილებაში.

(2) ერთი კულტურის მხატვრული შემოქმედების თარგმანი იმავე კულტურის მიერ, რომელიც ქმნიდა ამ ერის კულტურული და ინტერსემიოტიკური ტრანსლაციის პრეცედენტს, პოლიტიკური მოტივით. თარგმანში ეროვნულ-პატრიოტული შემართებისა და კოლონიზატორის საწინააღმდეგო სულიკვეთების „წმენდა-ამოშლა“, რაც ასევე ერთიანდება **პოსტკოლონიური ტრანსლაციის** არსობრივ განზომილებაში.

მოხსენებაში წარმოდგენილი იქნება ორივე მეტაფორის ასახვა ქართულ-რუსულ კულტურათშორის ურთიერთობაში და მთარგმნელობითი იმპერიალიზმის როლი კულტურული ტრანსლაციის ფორმირებაში, ქართველი ავტორების შემოქმედების „გადაწერა“ რუსულ თარგმანებში და მისი პოლიტიკური შედეგები, სუბალტერნის მეტაფორა და ჰიბრიდულობის კრიტიკა.

პოსტკოლონიური ქვეყნების კულტურისა და ლიტერატურის მიმართ არსებობს თანაგანცდა დასავლეთის სამეცნიერო წრეებში. არსებობს კი ანალოგიური თანაგანცდა პოსტსაბჭოთა ქვეყნების მიმართ?

თარგმნის პროცესი თანაბრად არის დაკავშირებული როგორც სამიზნე, ისე დედნის ენასთან და მთარგმნელს, სამიზნე ტექსტში ცვლილებების შეტანით ავტომატურად შეაქვს (არამატერიალიზებული) ცვლილებები დედნის ტექსტშიც.

რუსი პოეტი-მთარგმნელების მიერ შესრულებული ქართული პროზისა და პოეზიის თარგმნის მეთოდი სცდება მხატვრული თარგმანის თეორიაში შლეიერმახერის შემოტანილ და ლ. ვენუტის მიერ დამკვიდრებულ „მოშინაულების“ მთარგმნელობითი მეთოდს და უახლოვდება მიდგომას, რომელსაც თეორეტიკოსები აღნიშნავენ ტერმინი „აპროპრიაციით“ (Appropriation) ანუ „მისაკუთრებით“ აღნიშნავენ.

ყოველივე ეს მოგვაგონებს ბრიტანელი კოლონიზატორების მისიის ნიღაბს ინდოეთში, ვისაც თითქოსდა ქალები უნდა ეხსნათ „ბნელი ძალებისაგან“, თუმცა, რეალურად, ქალებმა ხმაც და იდენტობაც დაკარგეს.

Abstract: The Postcolonial Turn has introduced two metaphors of translation:

(1) Rewriting of the identity of the Other culture, i.e. a transformed representation under the ideological influence with the engaged language policy, which makes an essence of the cultural translation. The culture, the identity of which is rewritten, then is reflected (mirrored) in various forms of art, making the essence of the intersemiotic translation. Both cultural and intersemiotic translations, in the above senses of these terms, are contained within the dimension of the postcolonial translation.

(2) Another metaphor refers to the case of translating indigenous literature by the same culture that had created a precedent of politically motivated cultural and intersemiotic translation of the nation. This involves erasing of the national-patriotic, anti-colonial voice raised against the oppressive regime. This metaphor also can be contained within the dimension of the postcolonial translation.

The paper will focus on the reflections of these metaphors in the Georgia-Russian intercultural relations, the role of the translational imperialism in the formation of the cultural translation, rewriting of the Georgian authors into the Other, and Subalternization of the indigenous literature in the Russian translations, assessing the political impact that followed. The paper will critically review the hybridity of representation Georgian literature for the domestic audience in Russia.

As many scholars have argued already, the compassion that exists currently towards the postcolonial state of, for example, the Caribbean, is not readily shared for the ex soviet countries; Soviet studies has not acquired the status of the ‘postcolonial’ among the scholars worldwide, despite the *translational interventions in its culture and literature*.

The process of translation is equally related to the source and target languages, and while the translator can manipulate with the rewording of the original text in translation, any such alternations automatically change (non-materially) the source text.

The Russian poet-translators used very specific methods in their translations of the Georgian literature. They go beyond the conceptual framework of the “domesticated” translation, thought of and described by F. Schleiermacher and introduced by L. Venuti. How then, can one characterize the approach used by the Russian translators? While it has clear cut markers of domesticating, it reveals more appropriative attitude in its approach. Thus, the term ‘Appropriation’ is rather relevant as it disambiguates the context in which the Russian translations of Georgian literature during the Soviet Empire can be criticized.

This approach reminds of the British colonizing mission, which tried to save the women from the ‘evil forces’, however, eventually they appropriated both identity and voice of them.

Taguhi BLBULYAN, Professeur, Université d’État d’Erevan, Arménie

De la mer à la montagne : «Le cheminement d’un rêve» (étude du roman Le Bateau Sur La Montagne de l’écrivain arménien du XXe siècle kostan zarian)

Résumé: La majeure partie de la littérature arménienne des derniers trois siècles est une littérature d’exil. Telle a été l’histoire tragique d’un pays appelée autrefois l’Arménie de la mer à la mer. L’exil géographique a abouti incontestablement à l’exil spirituel et linguistique qui se traduit aujourd’hui dans deux espaces littéraires arméniens: oriental et occidental. Ces deux parties se réunissent pourtant dans un espace de rêve commun: la patrie virtuelle. Les deux traditions littéraires arméniennes se présentent dans les œuvres des auteurs arméniens, avec une attention particulière aux thèmes de l’exil, de l’identité, de la crise de l’identité etc. Etudier la géographie littéraire c’est compléter, rendre explicite la production du sens de l’œuvre. Héritier de la tradition littéraire arménienne du XIXe siècle, Kostan Zarian connu comme un

écrivain lyrique, libéral et progressiste privilégie les thèmes nationaux et sociaux. Son roman «Le bateau sur le montagne» (1943) est du cheminement du rêve national, d'une spatialité embrassant les espaces allant de la mer Noire vers les montagnes de l'Arménie, évoquant plusieurs recoins du monde où chaque toponyme devient un signe rayonnant participant à la structuration de la signification de ce roman.

Etienne CHARRIERE, Assistant Professor, Bilkent University, Ankara, Turkey

Connected Shores, Hidden Hinterlands: Keraban the Inflexible and the Black Sea as Interliterary Community

Abstract: In Jules Verne's 1883 novel *Keraban the Inflexible* (*Keraban le Têtu*), the titular character, a stubborn Istanbul merchant, embarks upon a long and perilous land journey around the entire circumference of the Black Sea as a way to avoid paying a newly-imposed tax on Bosphorus crossings. Although the work in question occupies a relatively peripheral and inconspicuous position within Verne's tentacular oeuvre, its central character has found, as a figure of Black Sea travel, significant echoes in literary and artistic works hailing from both within and outside the Black Sea region. In particular, the late twentieth and early twenty-first centuries have witnessed a proliferation of creative reenactments of Keraban's voyage, for instance in the installations of Turkish conceptual artist Hüseyin Bahri Alptekin, in non-fiction by French author Carole Pither, as well as in the documentary work of Nicolas Lux or Sylvain Tesson and Nicolas Millet, all emphasizing connecting

Using both the original French novels and its rewritings, the present paper argues that Verne's Ottoman character and his journey around the Black Sea can serve as an entry point into a discussion of the ways in which Black Sea literatures may be conceived as forming one large «interliterary community», to use a concept proposed by literary theorist and comparatist Dionýz Durišin and productively applied by himself to a variety of spaces including the Mediterranean.

Paata CHKHEIDZE, Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

ქართული რომანი რუსულ ენაზე საბჭოთა ეპოქაში, კონსტანტინე გამსახურდიას „დიონისოს ღიმილის“ მიხედვით

თეზისები: „დიონისოს ღიმილი“ პირველად გამოიცა 1925 წლის აგვისტოში. რომანს მოწონებით შეხვედა ქართველი ინტელიგენცია, თუმცა პოპულარობა ვერ მოიხვეჭა მასებში. და ეს გასაგებია, „დიონისოს ღიმილი“ ტიპური მოდერნისტული რომანია მძაფრი ნაციონალისტური სულით გაუფლავებული. ბოლშევიკური ხელისუფლება ამ რომანს თვითდასჯის უკმაყოფილობით შეხვედა, თავს დაესხნენ პროლეტარული კრიტიკოსები, უწოდეს ფაშისტური და მავნებლური.

1933 წელს რომანი ხელმეორედ გამოიცა, მაგრამ გავრცელება შეაჩერეს როგორც ფაშისტური ნაწარმოებისა. მწერალმა ბევრი იბრძოლა და შეძლო მიეღწია

წიგნის გავრცელებისათვის, თუმცა გამოცემას დაურთეს რომანის განმარტებული წინასიტყვაობა. რომანის ტექსტი არ განსხვავდება 1925 წლის გამოცემის ტექსტისაგან. არის მცირეოდენი სტილისტური შესწორებანი, ამოღებულია „პრელუდია“, რომელიც შემდეგ აღადგინა ავტორმა.

ამის შემდგომ რომანი რამდენჯერმე გამოიცა, მაგრამ შეიძლება ითქვას, რომ 1992 წლამდე არც ერთი გამოცემა არაა სრული და დაცული გამომცემლობისა და ცენზურის ჩარევისაგან. ამოღებულია პასაჟები, სადაც მწერალი, როგორც დამონებული ქვეყნის შვილი მძაფრ ნაციონალისტურ შეხედულებებს გამოთქვამს; აგრეთვე წაშლილია ყველა ადგილი, რაც კაპიტალისტური ევროპის ქებად იყო მიჩნეული.

ამრიგად, უნდა ითქვას, რომ რუსული ცენზურა რომელიც მთელი მეცხრამეტე საუკუნის მანძილზე ახშობდა ქართული ლიტერატურის განვითარებას, საუკეთესო პირობებზე მოეწონებოდათ იმ ქართველ მწერლებს, რომელთაც კომუნისტური რეჟიმის პირობებში მოუხდათ ცხოვრება და მოღვაწეობა. კონსტანტინე გამსახურდია რამდენჯერმე დააპატიმრეს და გადაასახლეს მისი რომანებისა, მოთხრობებისა და ესეებში გამოთქმული მოსაზრებების გამო. შეიძლება ითქვას, რომ დახვრეტას მხოლოდ გარკვეულმა დათმობებმა და მაღალჩინოსან კომუნისტებთან პირადმა ნაცნობობამ გადაარჩინა.

ჩვენს წინაშეა „დიონისოს ღიმილის“ 1979 წლის რუსული გამოცემა. გამომცემლობა „მერანი“, თბილისი. რომანის მთარგმნელები არიან მ. გამსახურდია და მ. გრუენდზიცა. მ. გამსახურდია მირანდა გამსახურდია, კონსტანტინე გამსახურდიას მეუღლე და ცხადია იგი იბრუნებდა ქმრის რომანის ავთენტურობის შენარჩუნებას თარგმანში. მ. გრუენდზიცა კი რედაქციის თანამშრომელი გახლდათ და თანამთარგმნელად დანიშნული იქნებოდა არა ტექსტის დასახვეწად და სტილისტური ეკვივალენტობის დასაცავად არამედ ანტისაბჭოური ადგილების მოსაძიებლად და ამოსაგდებად ტექსტიდან.

ამ გამოცემისა და 1933 წლის გამოცემის ტექსტის შედარებით დავასაბუთებთ თუ როგორ შეგნებულადაა დამახინჯებული რომანი რუსულ თარგმანში, სწორედ გამომცემლობის და არა მთარგმნელის მიერ.

Gérard DEDEYAN, Professeur émérite, Université Paul Valéry – Montpellier 3, Montpellier, France

L'activité culturelle et artistique des Arméniens de la région pontique du VIIe au XVe siècle d'après les sources historiographiques arméniennes

The Cultural and Artistic Activity of the Armenians of the Pontic Region from the 7th to the 15th Century According to Armenian Historiographical Sources

Résumé: Anania de Chirak (fin VIe siècle – après 667), issu d'une famille féodale arménienne, ayant constaté les grandes carences scientifiques des Arméniens, part pour Constantinople, trouve finalement un maître à Trébizonde, le grand port de la mer Noire. Ce Grec, appelé

Tychikos, qui a appris l'arménien dans les contingents arméniens de l'armée byzantine, garde auprès de lui Anania pendant une dizaine d'années. Ce dernier (par ailleurs mathématicien et cosmographe) devient ainsi le plus grand géographe arménien du Moyen Age. Il fournit des renseignements sur son séjour à Trébizonde dans son Autobiographie, mais les régions riveraines ou proches de la mer Noire sont essentiellement présentes dans son Achkharhatsouyts (Description du monde). La Géographie d'Anania de Chirak nous décrit dans le détail les provinces riveraines de la mer Noire et leurs populations, en s'inspirant souvent de Ptolémée. Il commence d'abord par les monts qu'il appelle ta Kéraunia, à l'est desquels se trouveraient les légendaires Amazones. Il mentionne le pays des Svanes, les villes maritimes du pays des «Abasges». Après avoir présenté l'articulation des monts du Caucase, il décrit avec précision la Colchide (qu'il appelle aussi Eger), permettant d'identifier la Mingrélie, la Lazique, la «Chaldée» pontique. Il énumère les villes de la côte méridionale de la mer Noire, y compris les ports comme Trébizonde, emporium avec lequel il a eu le temps de se familiariser. Si l'on suit notre géographe plus vers l'est, l'on trouve une description précise de l'Ibérie, avec la forteresse d'Akhatsikhé, «la ville de Mtskheta et la colline de la Sainte-Croix», «Tiflis, capitale de l'Arménie»; il évoque aussi un certain nombre de cantons dont il dit qu'ils ont été «enlevés à l'Arménie», ce qui appelle une explication historique.

Abstract: Anania de Chirak (late 6th century – after 667), born of a feudal Armenian family, having noticed the great scientific lacks of Armenians, goes off to Constantinopolis, and finally finds a master in Trebizond, the great port of the Black Sea. This Greek, called Tychikos, who learnt Armenian in the Armenian contingents of the Byzantine army, keeps Anania close to him for around ten years. The latter (who is also a mathematician and a cosmographer) thus becomes the greatest Armenian geographer of the Middle-Age. He provides information about his stay in Trebizond in his Autobiographie, but the provinces bordering the Black Sea or those nearby are mainly present in his Achkharhatsouyts (description of the world). Anania de Chirak's geography describes in details the provinces bordering the Black Sea and their populations, drawing often his inspiration from Ptolemy. He starts by the mounts he calls ta Kéraunia, at the east of which the legendary Amazons could be found. He mentions the country of the Svans, the coastal cities of the country of the «Abasgians». After introducing the articulation of the mounts of the Caucasus, he accurately describes Colchis (that he also calls Eger), allowing the identification of Mingrelia, Lazika, and Pontic Chaldia. He lists the cities of the southern coast of the Black Sea, including the ports such as Trebizond, emporium with which he had time to familiarize. If we follow our geographer towards the east, we can find an accurate description of Iberia, with the fortress of Akhaltsikhe, «the town of Mtskheta and the hill of the Holy-Cross», and «Tiflis, capital of Armenia»; he also mentions a number of cantons that he says were «taken from Armenia», which requires an historical explanat.

Claudia DE MARTINO, UNIMED, Mediterranean Universities Union & Alessandra TERNZI, PhD Architecture, Politecnico di Milano, Italie

Port Levantine Cities: Between Living and Constructed Urban Identities

Abstract: In our paper, we draw a comparison between the Black Sea and another Mediterranean region, the Eastern Mediterranean, inquiring on port cities' cultural but also political urban autonomy. The paper focuses on three Eastern Mediterranean port cities, formerly known as

the Levantine port cities, tackling three main questions revolving around the new resurgent common Mediterranean identity.

Two main questions revolve around this rediscovered new Mediterranean urban identity: the first deals with their past Levantine multicultural heritage, inquiring whether or not such an identity, once common to the three port cities but apparently overlooked today, might be re-enacted. The second question deals with the impact of globalization on such cities, inquiring whether or not and to what extent they are affected by global transformations and reap the fruit of reject globalization as such. The three port cities selected, namely Beirut, Tel Aviv and Alexandria in Egypt, exemplify a series of characteristics peculiar to the port cities of the Levant at a crossroads between different civilizations and development models. We develop a cross urban comparison touching on a series of points that are central to the urban structure and social history. Mainly, we compare them along two main dimensions: the revival of their multicultural heritage and its correlation to the growing urban autonomy experienced by these cities in relation to their nation states.

The paper questions whether Levantine port cities might constitute the bud for a revived interurban network, defying the unyielding inter-state barriers raised by national governments, eventually leading to an alternative geography transcending the apparently unbridgeable lines that have separated them so far.

Mzago DOKHTOURICHVILI, Professeur, Université d'État Ilia, Tbilissi, Géorgie

La symbolique de la mer dans la poésie géorgienne et française

The Symbolism of The Sea in Georgian and French Poetry

Résumé: L'eau, l'un des quatre éléments avec le feu, l'air et la terre, donne lieu, sous ses différents aspects (rivière, fleuve, lac, mer, océan), à des fantaisies de l'imagination.

La mer, qui symbolise l'éternité, la vastitude, le trouble et le calme, les voyages, les rêves et les peurs liés à ces derniers, qui est considérée comme «la matrice de la Création», «le symbole et le miroir du Divin», sa «messagère», le «miroir de l'homme où il contemple son âme», comme la «compagne de l'homme» (Ch. Baudelaire), a toujours inspiré les artistes, les écrivains, les poètes tout en leur offrant une multitude d'images symboliques créées par l'analogie et les correspondances avec les phénomènes qui constituent le riche champ lexical/sémantique de l'eau en général, de la mer en particulier.

«Tout l'univers visible n'est qu'un magasin d'images et de signes auxquels l'imagination donnera une place et une valeur relative, c'est une espèce de pâture que l'imagination doit digérer et transformer», écrivait Charles Baudelaire.

Pour le poète, «l'imagination [poétique] est une faculté quasi-divine qui perçoit tout d'abord, en dehors des méthodes philosophiques, les rapports intimes et secrets des choses, les correspondances et les analogies». Aussi, les poètes, qui sont l'incarnation d'Orphée ressuscité, sont-ils sans cesse partagés entre la lumière et les ténèbres que l'on perçoit dans leurs méditations, qu'ils aiment effectuer au bord de l'eau, exprimées par des métaphores, des

comparaisons, des hyperbolismes, des personnifications nourris par le symbolisme poétique de l'eau, par le langage nautique.

Que représentent donc l'eau, en général, la mer, en particulier dans l'imagination des poètes français et géorgiens? Les deux langues, possédant une faculté d'ensorcellement, permettent aux poètes de produire «la houle des images et des rythmes». Quelles sont les images poétiques qu'ils créent en s'inspirant par la mer, par le riche champ lexical/sémantique du monde maritime? Pour répondre à ces questions, nous nous sommes fixé comme objectif de faire une étude comparée du symbolisme poétique de l'eau, plus particulièrement de la mer dans la poésie géorgienne et française des XIXe - XXe siècles.

Abstract: Water, one of the four elements with fire, air and earth, increases fantasies of the imagination in its different aspects (river, lake, sea, ocean).

The sea, which symbolizes eternity, vastness, trouble and calm, journeys, dreams and fears related to them, which is considered “the matrix of Creation”, “the symbol and the mirror of the Divine”, the “messenger”, the “mirror of the man in which he contemplates his soul”, like the “companion of man” (Ch. Baudelaire), has always inspired artists, writers, poets and offer them multitude symbolic images, created by the analogies and the correspondences with the phenomena, constituting the rich lexical / semantic field of water in general, particularly of the sea.

“The whole visible universe is only a store of images and signs, imagination gives the place and relative value to; it is a kind of pasture, having to digest and transform by the imagination,” - wrote Charles Baudelaire.

For the poet, “[poetic] imagination is a quasi-divine by its nature, which, first of all, is perceived the intimate and secret relations of things, correspondences and analogies”, apart from philosophical methods. Also, poets, who are the incarnation of resurrected Orpheus, constantly share light and darkness in their meditations. They like to act at the edge of water, express their performances by metaphors, comparisons, hyperbolas, personifications, nourished by the poetic symbolism of water, by nautical language.

What's the meaning of water in general, especially of the sea in the imagination of French and Georgian poets? The two languages, having enchanting character, allow poets to produce “the turbulent, wavy sea of images and rhythms”. What are the poetic images they create, inspired by the sea, by the rich lexical / semantic field of the maritime world? To answer these questions, we set an objective to make a comparative study of the poetic symbolism of water, particularly of the sea, in Georgian and French poetry in 19th - 20th centuries.

Muvaffak DURANLI & Gökçe EMEÇ, Assistante Professors, Ege University Institute of Turkish World Studies, Izmir, Turkey

The Humor and the Common Anecdote Types and Characters in the Countries of Black Sea Littoral

Abstract: The most common types of humor are undoubtedly anecdote. Anecdotes are told in almost every society and every society has created its own anecdote types and characters. Besides this, different cultures and nations also take part in these narratives. Other cultures take place in these narratives, sometimes for criticism, sometimes for humorous purposes. In this way, the recognition of different cultures and the understanding of differences or the familiarity of differences arise as an important function of anecdotes.

Countries on the Black Sea coast also have strict cultural ties due to their geographical proximity. Anecdotes are also influenced by this relationship, and there are similarities in the anecdotes of the countries on the Black Sea coast in terms of type, character, structure and subject. In this paper, first of all, anecdote, type and character terms will be emphasized, then brief information about the most famous anecdote types of these countries will be given. Similar and different aspects of anecdotes and types will be compared and common cultural values of them will be emphasized.

Ileana Neli EIBEN, PhD, enseignant-chercheur, Université de l'Ouest de Timisoara, Roumanie

Dobroudja, «Terre salée». Irina Egli et l'art de réécrire la tragédie antique au bord de la mer Noire

Résumé: En 2006, après son arrivée au Québec, Irina Egli publie chez Boréal son roman Terre salée. Son objectif, selon ses propres mots (v. avant-propos à la version roumaine, Pământ pusti, ou l'interview, «Irina Egli: Brave, unconcerned, mocking, violent») n'était pas de présenter au public québécois une contrée «exotique» que celui-ci n'était pas censé connaître, comme c'est souvent le cas des écrivains migrants. Au contraire, son intention était de rendre justice à ses ancêtres qu'elle avait doublement trahis: elle s'en est d'abord séparée pour continuer ses études et ensuite par l'émigration au Canada. Ce livre est pour elle l'occasion de revenir en arrière et rendre vie à ses souvenirs, les souvenirs de son enfance passée au bord de la mer Noire, une période lors de laquelle elle avait appris à percevoir l'essence des choses, les archétypes, à «écouter» les Anciens. En les mettant en roman, non seulement elle se réconcilie avec ses ancêtres, mais elle revient loin en arrière et ranime des mythes. Irina Egli réécrit la tragédie antique: Dobroudja devient une terre salée où Anda et Alexandru vivent leur histoire tumultueuse, un amour qui les dévore et auquel ils semblent condamnés malgré leur parenté. Constantza, nom de l'ancienne ville grecque Tomis, est une ville cosmopolite, un carrefour de cultures, de langues, où des personnages comme Ioana, Vera, Sonia, Ahoe, mènent leur train-train de vie sans pouvoir échapper à leur destin.

Dans notre communication nous nous proposons de voir comment Irina Egli se sert de son expérience de vie pour alimenter sa création littéraire. En fictionnalisant un espace géographique auquel elle appartient par ses origines, elle le plonge aussi dans des temps immémoriaux en conférant une allure de tragédie grecque aux histoires qu'elle raconte.

Pinar FEDAKAR & Rabia UÇKUN, Professors, Ege University Institute of Turkish World Studies, Izmir, Turkey

From Keloğlan to Natsarkekia: Common Elements and Motifs in Turkish and Georgian Folktales

Abstract: Turkish and Georgian, who share common history and culture for centuries on the Black Sea Littoral, share many cultural values depending on their neighborliness. When the two culturally similarities are analyzed their contribution to world cultural heritage will become more visible. For this reason, in this paper, it will compare features of Turk and Georgian folktales and two folktales heroes to emphasize the similarities of Turkish and Georgian cultures.

Keloğlan, which is a fairy tale type belonging to Turkish culture, is known by different names in many Turkish people and Keloğlan folktales live in Turkish world alive. Another folktale hero who resembles the Keloğlan type is Natsarkekia, an important type of Georgian oral tradition. Natsarkekia, where we can translate the name as “Ash -raker” and also Keloğlan are mixed with bald and ash symbols and are famous for its laziness.

The two heroes, who are important representatives of the folk tales, show similarity in terms of their personality traits. Besides, both of them use extraordinary intelligence as a way of achieving success instead of using of physical or magical power in the folktales. These two folktale-types also have some differences because of context. However, even though there are differences between them, they also have the same function of being the mirror of the culture to which they belong. In this paper, the common elements of the folk tale of Keloğlan and Natsarkekia will be discussed. In the Keloğlan and Natsarkekia folk tales, it is told the fascinating achievements and astonishing intelligent behaviors of a lazy and unpretentious young hero. They have important messages are about children education.

In this paper, Keloğlan and Natsarkekia types will be introduced, and the Turkish and Georgian folktales of these types will be compared in terms of formal structure, type, and character, subject and motif. The similarities will be analyzed in the context of Turkish and Georgian cultures.

Selami FEDAKAR, Assistante Professor & Makvala KHAREBAVA, PhD Student, Ege University Institute of Turkish World Studies, Izmir, Turkey

Turkish Speaking Minstrel-Poets in Georgia and The Tradition of Minstrel-Poetry

Abstract: The tradition of minstrel-poetry were inspired and sourced from folk beliefs, festivals, traditions, myths and therefore rich folklore. Besides, minstrel-poets perform this tradition as part of these ceremonies and practices. The tradition of minstrel-poetry is not only a part of oral tradition, but also written literary. The tradition of minstrel-poetry can be considered as a bridge between anonymous folk literature and written literature.

The tradition of minstrel-poetry, which is one of the ancient traditions of the Turkish World, is

not only confined to Anatolia and Azerbaijan, but also spread to neighboring countries such as Armenia and Georgia. Representatives of the tradition of minstrel-poetry in Georgian are called “aşug” and they use their works in Turkish and Georgian. “Saz” which is the main instrument of the tradition of minstrel-poetry, is also used by the Georgian “aşugs”.

In the old name Borçalı, today Marneuli, more than one hundred minstrel-poets belonging to the tradition of minstrel-poetry in Georgia until 1920 were identified. Most of these poets are masters. In other words, they do not only play masterful poems but also have the ability to produce new works at the same time. Like Marneuli, Tbilisi has an important traditional structure.

In this paper, it will be informed about aşugs tell Turkish in Georgia and the minstrel-poetry tradition and the tradition of minstrel-poetry in the Turkish World and Georgia will be compared.

Manana GABASHVILI, Independent researcher, Ilia State University G. Tsereteli Institute of Oriental Studies, Tbilisi, Georgia

ზღვა და საზღვაო თემატიკა შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანში“ Sea and Sea Subject Matter in Shota Rustaveli “Vepkhistkaosani” (“The Knight in the Panther’s Skin”)

თეზისები: „ვეფხისტყაოსანი“ თამარ მეფის ეპოქის ამსახველი მასშტაბური ლიტერატურული ნაწარმოებია. მას იკვლევენ ლიტერატორები, ისტორიკოსები, ფილოსოფოსები, თეოლოგები, ეკონომისტები, ასტრონომები, ხელოვნებათმცოდნეები და სხვ. თუმცა საზღვაო თვალსაზრისით პოემა ფაქტობრივად შეუსწავლელია. საქართველოს საზღვაო ინტერესებზე მუშაობამ დაგვარწმუნა, რომ საქართველოს ისტორიის არაერთი საკითხი, მათ შორის ქართველ მეფეთა პოლიტიკაში (ვახტანგ გორგასალი, დავით კურაპალატი, თამარ მეფე, გიორგი ბრწყინვალე და სხვ.) გარკვევა შეუძლებელია შავი ზღვის ფაქტორის გათვალისწინების გარეშე. ეს ეხება ქართული ქალაქების ეკონომიკურ მდგომარეობას. გადასახედა ზოგიერთი მანამდე მიღებული შეხედულებაც. ამ ხასიათის კვლევებმა მიგვიყვანა „ვეფხისტყაოსნამდე“. საზოგადოდ, საზღვაო თემატიკის კვლევას ხელს უშლიდა პროპაგანდა (საქართველოს დამოუკიდებლობის დაკარგვიდან (1801წ.) მოყოლებული) საქართველოს ზღვასთან გაუცხოების თაობაზე. ამ დროს მითები, წერილობითი წყაროები, არქეოლოგია, მატერიალური კულტურის ძეგლები, ნუმისმატიკური მასალები, ფოლკლორი, ფრესკები საწინააღმდეგოზე მეტყველებენ. იგივე უნდა ითქვას ამ პერიოდისთვის ცნობილ საქართველოსთან და ქართულ სამყაროსთან დაკავშირებულ შავი ზღვის სახელწოდებებზეც – „კოლხეთის ზღვა“, „ფასიანის ზღვა“ (იგივე კოლხეთის), „ლაზთა ზღვა“, „სპერის ზღვა“ (ანუ იბერიის) და სპარსული წყაროს „ქართველთა ზღვა“. თავად „ვეფხისტყაოსანიც“ დასტურია ქართველების ზღვაოსნობისადმი დიდი ინტერესისა. პოემაში ფართოდაა გაშუქებული ზღვაზე მოგზაურობა, საზღვაო ვაჭრობა, ვხვდებით სხვადასხვა ტიპისა და დანიშნულების გემებს, ზღვის მეკობრეებს, პორტებს, საზღვაო სახელმწიფოებს და სხვ. საუკუნეების მანძილზე, ყველაზე საკითხავი ამ წიგნით, ქართველებს არ გაუწყვეტიათ კავშირი ზღვასთან. შავმა ზღვამ ჩამოაყალიბა ქართული ხასიათი და ცხოვრების წესი, კულტურა (განსაკუთრებით დასავლეთ საქართველოსი). „ვეფხისტყაოსანი“ საზღვაო თემების თვალსაზრისით პარალელების გავლების

საშუალებას იძლევა „ქართლის ცხოვრებასთან“, თამარის მეხოტბეებთან (შავთელი, ჩახრუხაძე). ეს ეხება იოანე შავთელთან და „ქართლის ცხოვრებაში“ ტრაპიზონის იმპერიის დაარსების ფაქტსაც (1204წ.), რაც ირიბად აისახება რუსთაველთან. თამარისადმი მიძღვნილ პოემაში მისი წარმატებული მასშტაბური პოლიტიკა – ტრაპიზონისა და სპარსეთისა (1210წ.) მხატვრული ხერხებითაა ასახული. ასეთი გააზრების შედეგად აშკარაა, რომ „ვეფხისტყაოსნის“ გულანშარო პოემის გმირთა მოკავშირე, ტრაპიზონია, რაც ისტორიულადაც ასეც იყო. რუსთაველი ამუღავნებს დიდი ცოდნას არა მარტო საკუთრივ საქართველოს პრობლემებისადმი, არამედ საერთაშორისო, ზღვასა და ზღვაოსნობასთან დაკავშირებული საკითხებისადმიც. მრავლისმეტყველია, რომ „ვეფხისტყაოსანში“ შოთა რუსთაველი მხოლოდ ქრთულ საზღვაო ტერმინოლოგიას იყენებს, საიდანაც ჩანს ქართული ზღვაოსნობის მაღალი დონე. პოემაში დადასტურებულმა მეტეოროლოგიურმა ტერმინოლოგიამ დღემდე თითქმის უცვლელად მოაღწია.

Abstract: “Vepkhistkaosani” (“The Knight in the Panther’s Skin”) is a wide scale literary work, reflecting the epoch of the Queen Tamar. The specialists of literature, historians, philosophers, theologians, economists, astronomers, art historians, etc. were studying it. However, from the maritime point of view the poem practically is not studied. Working on the maritime interests of Georgia convinced us that deal with many issues of the history of Georgia, including the Georgian kings’ (Vakhtang Gorgasali, David Kuropalati, Queen Tamar, George V the Brilliant, etc.) politics, is impossible without taking into consideration the Black Sea factor. This concerns the economic situation of Georgian towns. Several points of view, accepted earlier, are to be also revised. The researches of this kind character led us to “Vepkhistkaosani” too. In general, propaganda was hindering from researching maritime subject matter (from the loss of independence of Georgia (1801)) for alienating Georgia from the sea. But the myths, written sources, archeology, material culture monuments, numismatic materials, folklore, murals, show the opposite. The same should be told about the names of the Black Sea and the Black Sea states connected with Georgia and Georgian universe, known in this period - “Kolkhta zghva” (Kolkhta Sea), “Pasianis zghva” (Pasiani Sea is the same Kolkheti), “Lazta zghva” (Lazs’ Sea), “Speris zghva” (Speri - i. e. Iberian Sea), and the Persian source’s “Kartvelta zghva” (The Sea of Georgians). “Vepkhistkaosani” itself is a confirmation of a great interest of Georgians in navigation and marine. In the poem sea journey, sea trade are broadly elucidated; we meet there various type and purpose ships, sea pirates, ports, maritime states, etc. The Georgians, thanks to this most popular and readable book during the centuries, had not cut the connection with the sea. The Black Sea has formed the Georgian character and mode of life, the culture (particularly, that of the West Georgia). “Vepkhistkaosani” from the point of view of maritime topics, makes possible to draw parallels between it and “Kartlis tskhovreba” (Kartli Life), the encomiasts of Tamar (Shavteli, Chakhrukhadze). This concerns also the fact of establishment of the Trabzon Empire (1204) (Shavteli, “Kartlis tskhovreba”), what is indirectly reflected also in the Rustaveli’s poem. In the poem, dedicated to Tamar, her successful large-scale policy of Trabzon and Persia (1210) is expressed by means of figures of speech. In consequence of such understanding, it is evident that Gulansharo of “Vepkhistkaosani” is Trapizoni (Trabzon) - the ally of the heroes of the poem, and this was so historically too. Rustaveli shows good knowledge of problems of Georgia itself, as well as of the international, related to the sea and navigation issues. It is significant that in “Vepkhistkaosani” Shota Rustaveli uses only Georgian maritime vocabulary, hence the high level of the Georgian navigation is clear. The meteorological terminology, evidenced in the poem, has reached to us almost unchangeably.

Bela GLONTI, Doctorante, Université d’État Ilia, Tbilissi, Géorgie

La sémantique de la mer dans les proverbes (sur les exemples des langues de six pays de la mer Noire)

Résumé: La traduction des proverbes, comme une activité de la pensée humaine, assure une certaine liaison entre différents modes de communication, une espèce de lien dialogique entre des langues, des moyens d’expressions, des imaginaires, voire des cultures, souvent dissemblables.

Les proverbes sont présents dans toutes les langues et expriment la vérité générale répandue dans la société. Ils constituent un élément très important de l’expression et apparaissent pratiquement dans tous les styles et dans toutes les formes de la communication. A cet égard, les approches de la traduction des proverbes liées à l’interculturalité ont pris une importance de plus en plus grande dans les domaines de la recherche s’intéressant aux phénomènes de contact, de comparaison de cultures et de compréhension des langues dites étrangères.

Dans le cadre de notre communication, nous allons faire l’analyse des proverbes géorgiens collectés et de ceux traduits en géorgien des langues des pays de l’espace de la mer Noire (Turquie, Bulgarie, Roumanie, Ukraine, Russie), dans lesquels «la Mer» est utilisée comme mot-clé, afin de voir à quel point les cultures différentes peuvent accorder une sémantique différente au même concept, ce qui peut conditionner l’utilisation de différents moyens langagiers pour exprimer une même idée.

Béatrice GONZALÉS-VANGELL (NUSELOVICI), Enseignant-chercheur, Université de Montpellier / Université Aix-Marseille, France

La «Tauride» dans Iphigénie en Tauride

“Tauris” in Iphigenie in Tauris

Résumé: De 1779 à 1786, Goethe se consacre à l’écriture de sa pièce de théâtre «Iphigénie auf Tauris». Elle deviendra la première tragédie grecque à être transposée en vers allemands. Le mythe grec devient poésie allemande. Si Goethe s’inspire du poète grec Euripide, il transforme le drame en lui insufflant les valeurs des Lumières. La Tauride, aujourd’hui la Crimée, y est le lieu de l’exil mais aussi de l’autodétermination, de l’émancipation et de la libération. Goethe choisit-il la Tauride par fidélité au poète de l’Antiquité ? Quelle signification est attachée à ce lieu ? Cette pièce est la première d’une longue généalogie, que devient alors la Tauride dans les nombreuses œuvres qui lui succèdent ? Par extension, se pose la question de savoir ce que représente l’espace de la mer Noire dans l’imaginaire germanophone.

Abstract: 1779 to 1786, Goethe devoted writing his play «Iphigenie auf Tauris», which was the first Greek tragedy to be transposed into German verses.

The Greek myth becomes German poetry. Though Goethe was inspired by the Greek poet Euripides, he transforms the drama instilling one with Enlightenment values. Tauris, today Crimea, is the place of exile but also of self-determination, emancipation and liberation. Did Goethe choose Tauris in order to be faithful to the poet of antiquity? Which meaning has this place? The play is the first one of a long genealogy. Which role plays Tauris in the many others works after it?

By expansion, the question arises of what the space around the Black Sea represents in German-speaking regions.

Sibylle GUELADZE, Professeur invité à l'Université d'État Ilia, chercheur au Centre de lexicographie à l'Université d'État Iv. Javakhishvili de Tbilissi, Géorgie

La mer Noire à travers la poésie géorgienne du XXe siècle

The Black Sea through 20th Century Georgian Poetry

Résumé: La Géorgie, ancienne Colchide, est un pays maritime dont la population multinationale parle le géorgien – langue ibéro-caucasienne. Elle a une histoire très ancienne qui s'est reflétée dans sa langue et ses mœurs. La mer Noire comme une partie indissoluble du territoire géorgien figure amplement dans la littérature géorgienne, surtout dans sa poésie. Notre objectif est d'étudier la présence de la mer Noire dans les textes poétiques géorgiens du XXe siècle. Notre analyse comprend deux étapes: 1. Recherche des poèmes dans lesquels figure la mer Noire; 2. Définir la valeur sémantique de la mer Noire dans le contexte poétique, étudier son emploi métaphorique et sa fonction stylistique dans le cadre du poème. Cette analyse nous servira à comparer les poèmes au vocabulaire maritime à ceux de poètes français qui ont en partie influencé les poètes géorgiens. Pour ces fins, nous avons relu les poèmes des poètes géorgiens du XXe siècle d'où nous avons dégagé les auteurs suivants: Paolo Iachvili; Giorgi Leonidzé, Simon Chikovani, Carlo Kaladzé, Aleco Chenguélia, Otar Tchiladzé, Konstantiné Gamsakhourdia et Galaction Tabidzé avec ses 22 poèmes dans lesquels figure la mer Noire. Ayant comparé les valeurs métaphoriques de la mer utilisée par les poètes géorgiens à celles que nous avons révélé dans les poèmes de poètes français Baudelaire et Rimbaud, nous pouvons conclure qu'elles sont presque identiques chez les poètes géorgiens et français.

Abstract: Georgia, formerly Colchis, is a maritime country whose multinational population speaks Georgian - Ibero-Caucasian language. She has a very old history that has been reflected in her language and her manners. The Black Sea as an indissoluble part of the Georgian territory is largely in the Georgian literature, especially in his poetry. Our goal is to study the presence of the Black Sea in Georgian poetic texts of the 20th century. Our analysis consists of two stages: 1. Search for poems in which the Black Sea is represented; 2. To define the semantic value of the Black Sea in the poetic context, to study its metaphorical use and its stylistic function within the framework of the poem. This analysis will be used to compare the poems with the maritime vocabulary to those of French poets who partly influenced the Georgian poets. For these purposes, we have re-read the poems of Georgian poets of the twentieth century from which we have identified the following authors: Paolo Iachvili; Giorgi Leonidze, Simon Chikovani, Carlo Kaladze), Aleco Chenguelia, Otar Tchiladze, Konstantine Gamsakhurdia and Galaction Tabidze with his 22 poems in which the black sea is represented.

Having compared the metaphorical values of the sea used by Georgian poets with those we have revealed in the poems of French poets Baudelaire and Rimbaud, we can conclude that they are almost identical among Georgian and French poets.

Bejan JAVAKHIA, Associate Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

შავი ზღვა ხალხთა დიდი გადასახლების ეპოქაში და საქართველო

The Black Sea at the Times of Great Resettlements and Georgia

თეზისები: შავ ზღვას განსაკუთრებული როლი დაეკისრა ხალხთა დიდი გადასახლების ეპოქაში. შავი ზღვის ჩრდილოეთ სანაპირო აღმოჩნდა როგორც აღმოსავლეთიდან წამოსული თურქული ტომების, ასევე ჩრდილო დასავლეთიდან წამოსული სხვადასხვა გერმანული ხალხების შეხვედრისა და დაპირისპირების ადგილი. ამ ხალხებმა, კერძოდ, ჰუნებმა და გოთებმა მეტად მნიშვნელოვანი როლი შეასრულეს იმ ცვლილებებში, რომლებიც მოხდა მეოთხე საუკუნიდან მსოფლიო რუკაზე. რასაკვირველია, ამ პროცესმა და იმ დიდმა ცვლილებებმა, რომელიც მოჰყვა ხალხთა დიდ გადასახლებას, მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინეს კავკასიის სამხრეთ ქვეყნებზე და მათ შორის საქართველოზე.

გოთების საკითხს, მათი გადაადგილებისა და მემკვიდრეობის შესწავლას მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს როგორც მხატვრულ, ასევე სამეცნიერო ლიტერატურაში. გოთების წარმომავლობის, მათი ყოფის თავისებურების თუ საბრძოლო მოქმედებების ისტორიას განსაკუთრებით საინტერესოს და მიმზიდველს ხდის იმ წყაროების მრავალფეროვნება, რომლებიც გვხვდება მათ შესახებ. განსახვავებული მითები, ლეგენდები და გადმოცემები, მათი ასევე განსხვავებული ინტერპრეტაციები ისტორიის სხვადასხვა ეტაპზე უფრო მიმზიდველს ხდის ამ საკითხს მკვლევრებისათვის და საერთოდ ევროპის წარსულით დაინტერესებული მკითხველისათვის.

ჯერ კიდევ ადრეული ახალი პერიოდის დამდეგს ავსტრიელი ისტორიკოსი ვოლფგანგ ლაციუსი (1514 – 1565) ცდილობდა წარმოედგინა, რომ გოთების საყოველთაო გადასახლებამ მისცა დასაბამი დიდ გაერთიანებას ჰაბსბურგების მეთაურობით, მსგავსივე იყო შვედი ისტორიკოსის ოლაფ რუდბეკის (1630-1702) მოსაზრება. მისი მტკიცებით, ძველი გოთური დასახლება სკანდინავიის ნახევარკუნძულის სამხრეთ სანაპიროზე იყო პლატონისეული ატლანტიკა.

გოთების როლი, რომელიც განსაკუთრებულია ანტიკური სამყაროს დაცემაში და შუა საუკუნეების ეპოქის ჩამოყალიბებაში, დღეისათვისაც ფართო კვლევის საგანს წარმოადგენს. დღეს ჩვენ შეგვიძლია გამოვთქვათ გარკვეული ვარაუდები გოთებთან დაკავშირებული არსებული სინამდვილისა და მითების შესახებ. გოთები, როგორც ჩანს, განსაკუთრებული შესწავლის ობიექტს წარმოადგენენ, რადგანაც, როგორც აღვნიშნეთ, მათი როლი უზარმაზარია შუა საუკუნეების ჩამოყალიბებასა და ასე ვთქვათ, რომის იმპერიის ნგრევაში, თუმცა, შემდეგ ეპოქაში ისინი როგორც პოლიტიკური გაერთიანება აღარ არსებობენ. ისინი უფრო არსებობენ შუა საუკუნეების ისტორიკოსების გადმოცემებში ხან როგორც ბარბაროსი და ხან კიდევ როგორც ე.წ. ნაციონალური ელემენტი.

ჩვენს ამოცანას წარმოადგენს, თანამედროვე კვლევების მიღწევების საფუძველზე შევისწავლოთ ყველა ჩვენთვის ხელმისაწვდომი წყაროები ამ ეპოქის შავი ზღვის აღმოსავლეთ სანაპიროზე მიმდინარე პროცესების შესახებ. ამ მხრივ, მეტად ყურადღას სხვადასხვა წყაროებში არსებული გადმოცემების თანამედროვე ინტერპრეტაციები, ცნობები, რომლებიც მოგვითხრობენ გერმანელი ტომების აღმოსავლეთ შავი ზღვისპირეთში ლაშქრობაზე, აღმოსავლეთ შავი ზღვისპირეთის ქალაქების პიტიუნტის, ფაზისის და სხვათა იმ დროინდელ მდგომარეობაზე. ვფიქრობთ, ამ მასალების კომპარატივისტიკული მეთოდით შესწავლა საშუალებას გვაძლევს, ახლებურად წარმოვადგინოთ ამ ეპოქის შავი ზღვისპირეთის ისტორია.

Abstract: The Black Sea played an important role at the time of great resettlements. The Northern shores of the Black Sea became the meeting point of the Turkish tribes, coming from the East, and those of German tribes, coming from the North-West, found in a conflict with each other. These people, particularly Huns and Goths, significantly influenced those changes, which occurred from the 4th century on the world map. The processes of the great resettlement had a huge influence on the Southern countries of the Caucasus, including Georgia.

The study of problem of Goths, their resettlements and legacy, has been addressed through belles-lettres and scientific literature, explored through a great variety of sources depicting the history of origins, dwellings and combative activities of the Goths. The different myths, legends and renderings, as well as diverse interpretations at different stages of history attracts scientists, interested in the history of Europe. Even at the beginning of early modern period the Austrian historian Wolfgang Lazius (1514 – 1565), tried to demonstrate that the mass resettlements of Goths gave a birth to the huge entity under Habsburgs. The Swedish historian Olaus Rudbeck (1630-1702) held the same viewpoint on this issue. He argued that the old Gothic settlement on the Scandinavian Peninsula was the Atlantis described by Platon.

The role of Goths in the decadence of the Ancient World and the formation of the Middle Ages is the topic of a great interest at present times. Nowadays some presumptions could be made on the reality and myths about the Goths. The Goths had played a huge role in the formation of the Middle Ages and in the demise of the Roman Empire, although in later epochs they no longer exist as the political entity in the history of Europe. They could be found in the works of historians of the Middle Ages, referred either as barbarians or the so-called national element.

The paper aims to analyze all available sources through the contemporary methods of analysis to reconstruct the ongoing processes on the Eastern shores of the Black Sea at that time. In this respect there is an invaluable information in those sources, which describe the campaigns of the German tribes to the Eastern shores of the Black Sea – as they depict those-days cities of Pitsunda (Pityus) , Fasizi and number of other settlements and contemporary interpretations of those sources. The study of these materials through the comparative method of analysis provides an opportunity to re-comprehend the history of the Black Sea shores.

Manana JAVAKHISHVILI, Associate Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

ფაზისის სკოლა - კულტურათშორისი დიალოგი

The Phasis School – Intercultural Dialogue

თეზისები: პირველი მნიშვნელოვანი საგანმანათლებლო კერა საქართველოს ტერიტორიაზე, რომლის არსებობის შესახებაც ცნობები ისტორიულმა წყაროებმა შემოგვინახა, გვიანანტიკურ პერიოდში, III-IV საუკუნეების მიჯნაზე ძველ კოლხეთში, შავი ზღვის სანაპიროზე მდებარე ქალაქ ფაზისთან არსებულა, ეს იყო ე.წ. კოლხეთის რიტორიკული სკოლა. ამ სკოლის შესახებ მოგვითხრობს ცნობილი ბერძენი ფილოსოფოსი და რიტორი თემისტოსი (317-388). მან და მამამისმა ევგენიოსმა სწორედ აქ მიიღეს განათლება და ეს სკოლა, როგორც ჩანს, არაფრით განსხვავდებოდა ბერძნულ-რომაული სტილის სკოლებისგან. აქ რიტორიკის გარდა, შვიდი თავისუფალი ხელოვნების სხვა დისციპლინებიც ისწავლებოდა და სავარაუდოდ, ფაზისში განათლებას იღებდნენ იმ დროის გამოჩენილი საზოგადო მოღვაწეები.

შავი ზღვის სანაპიროზე არსებული ფაზისის რიტორიკული სკოლა კულტურათშორისი დიალოგის ერთ-ერთი ნიმუშია, სადაც ანტიკურობისათვის დამახასიათებელი პედაგოგიური მიდგომების საგანმანათლებლო დაწესებულებაში სხვადასხვა ეროვნებისა და ენის მატარებელი ადამიანები იღებდნენ განათლებას. სავარაუდოდ, ფაზისის აკადემიაში სწავლა ბერძნულ და ქართულ ენებზე მიმდინარეობდა. შავი ზღვის სანაპიროზე ბერძნული კოლონიზაციის შედეგად დაარსებული ქალაქი ფაზისი და მისი რიტორიკული სკოლა კულტურათშორის დიალოგზე რეცეპციის საშუალებას იძლევა.

Abstract: By the ancient historical sources, the first important education center in the antic period Georgia have existed on the beach of the Black see, near Phasis city in III-IV century. It was the Colchis rhetorical school of Phasis. The famous Greek philosopher Themistius (317-388) informed us about it. He and his father studded in this academy and, it seems, that Phasis rhetorical school was very similar of Greek-roman style schools. Except the rhetoric, there taught the others liberal arts subjects too. Very famous public persons of Georgia educated in the Colchis rhetorical academy.

The Phasis rhetorical antic period school on the beach of Black see is a very interesting example of the educational institution where many participants of different nations and languages were in the contact and had the intercultural dialogue. In this academy, the teaching languages were Greek and Georgian. Antic Phasis was a city created by Greeks on the beach of the Black sea, which let us think of the cultural dialogue case in this historical place.

Grigol JOKHADZE, Associate Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

შავი ზღვა და ქართული შუასაუკუნეობრივი საისტორიო ტრადიცია

The Black Sea and the Georgian Medieval Historical Tradition

თეზისები: მოხსენება ეხება ბოლო ხანს ქართულ ინტერნეტსივრცეში წარმოჩენილი ორი თვალსაზრისის „დაზვერვას“ და საისტორიო კონტექსტით აღჭურვას: პირველის თანახმად, ქართველებს ზღვის გადასაცურად საჭირო მიზეზი არ გააჩნდათ და ამიტომაც უწოდეს მას „ზღვა“, როგორც „ზღვრის“ ერთ-ერთი იმპლიკაცია. მეორე შეხედულების ავტორი ამას პოლიტიკურ მოტივს უკავშირებს: ქართველები ევროპაში მხოლოდ რუსეთის გავლით, სამხედრო გზით უნდა მოხვედრილიყვნენ ევროპაში.

ქართული შუასაუკუნეობრივი ნარატივისთვის („ქართლის ცხოვრება“), საკუთრივ, ზღვა უცხო არ არის, მაგრამ ის სავსებით არას ამბობს ზღვის ან ზღვისპირა სამყაროს რაიმენაირ პრაგმატიკაზე. ამის მიზეზი, უწინარესად, მენტალური გაუცხოებაა: ნარატივი იწერება აღმოსავლეთ საქართველოში აღმოსავლელ ქართველთა მიერ, რომელთათვისაც შორია და, ამდენად, უცხოცაა ზღვა და მისი სპეციფიკა. მათ მენტალობაში ზღვა, ძირითადად, უკავშირდება „ბერძნებს“, „საზღვარს, რომელსაც ბერძნები გვიწესებენ“ და სხვ. ამას ერთვის სულიერი „შლეიფიც“: ზღვა ქვენა ინსტინქტების საუფლოდ, ეშმაურ ძალთა სამყოფლად აღიქმება, რის გამოც განსაკუთრებულ დამთრგუნველობას იძენს სასჯელი - „ზღვაში შთაგდება“; გასათვალისწინებელია პოლიტიკური, გეოგრაფიული, კლიმატური მოტივებიც, რომელთა გამოც, ქართველს ხმელი ურჩევნია ზღვას. სხვა სურათს ვხედავთ დასავლეთ საქართველოში - აქ ზღვა ბუნებრივი და ნაცნობი „პერსონაჟია“, მაგრამ მის ნარატივს არა ქართველნი, არამედ ბერძნები თხზავენ. მათ ცნობებში არ ჩანს და არც უნდა ჩანდეს ქართველთა მიერ აღქმული საზღვაო სამყაროს სურათი. შესაბამისად, ორივე თვალსაზრისს ჯერ კიდევ შუა საუკუნეებში ეძებნება საისტორიო საფუძველი.

Abstract: The paper discusses the mutually exclusive attitudes that have recently appeared in the Georgian internet space.

According to the proponents of one point of view, Georgians have never had sea. The Black Sea would not allow to be crossed. That is why we call it “zghva” (sea) – “zghvari” (limit).

The second way of considering has political implications: Georgians were deliberately barred from going to Europe by sea – they had to choose Russia and the “Military road”.

My understanding is that Georgians used sea in Ancient times for navigation and trade. Cities were built at the seaside and different details and equipment for ships were produced in Georgia. But we practically have no traces of sea pragmatics in the Georgian medieval narrative. And it is explainable: starting from the 5th c., Byzantine Empire had a dominant position over the Black Sea. Geographically, the Sea is far from East Georgia. As the narrative tells, there is only one step from distance to estrangement. In the mentality of Eastern Georgian, sea, mainly, refers to the Greeks and a ‘limit’ established by them... Sea is the kingdom of lower instincts and evil forces. The picture changes as we move to West Georgia: there are big and small harbors, Georgians appear to be masterful mariners, and sea trade is a profitable business. We might call this evidence “The West Georgian Historical Narrative” albeit its authors are Greek, not Georgian.

Thus, both of the above points of view are correct. Yet, both of them are based on different narratives: Georgian, specifically, East Georgian and Greek, formed through overseeing West Georgia. The former narrative is native, it can be read in Georgian; the latter is foreign and, therefore, rather incomprehensible. The ongoing question is whether sea would stay as “zghvari” (limit) in Georgian mentality or we would have a desire to sail across it?

Lilith KARAPETIAN, Professeur, Université d’État d’Erevan, Arménie

Sayat-Nova, troubadour arménien du 18e siècle; un pont jeté entre trois cultures

Résumé: Sayat-Nova est un grand poète et musicien, troubadour arménien de la Transcaucasie du 18e siècle. Arménien par sa naissance, il a vécu et a créé ses œuvres en Géorgie, à Tiflis, qui étant connue comme une ville pour sa joie de vivre et avec un espace vital à l’épanouissement artistique et culturel, abritait plusieurs cultures. C’est dans cette atmosphère de la diversité culturelle que Sayat-Nova a créé ses œuvres dans trois langues: arménien, géorgien et le dialecte turc de la région. Sayat-Nova est la figure emblématique du poète de tous les temps dont l’œuvre cosmopolite est marquée d’une éclatante singularité universelle.

Dans la communication, nous allons présenter les particularités du style de Sayat-Nova, les thématiques de ses textes, ainsi que ses propres inventions dans un mélange linguistique. Nous allons parler aussi de la traduction de ses textes en français réalisée par Elisabeth Mouradian et Serge Venturini.

Lia KARICHASHVILI, Professor, Center of Rustvelological Studies of the Chota Rustaveli Institute of Comparative Literature, Tbilisi, Georgia

ინტერკულტურულობის ფენომენი „ვეფხისტყაოსანში“

Intercultural Phenomenon in the “Knight in the Panther’s Skin”

თეზისები: ქართული კულტურა დასავლურ და აღმოსავლურ კულტურათა ერთგვარ დიალოგად აღიქმება. ქართველები კარგად იცნობდნენ სპარსულ-არაბულ ფილოსოფიასა და ხელოვნებას, თუმცა უნდა ითქვას, რომ გადამწყვეტი მაინც ბიზანტიის გავლენა იყო, რამაც საბოლოოდ ქართული კულტურის დასავლური ორიენტაცია განაპირობა. ამ ფაქტორთა თანხვედრა და ურთიერთმიმართება ქართულ კულტურას ამდიდრებდა და, რაც მთავარია, მათი შემოქმედებითი ათვისება ორიგინალურ, თვითმყოფად სახეს სძენდა.

ქართული კულტურისათვის ნიშანდობლივი პლურალიზმი კარგადასახარუსთაველის შემოქმედებამ (როგორც შინაარსობრივი, ისე ენობრივი თვალსაზრისით), რომელშიც კაცობრიობის კულტურული მონაპოვარი როგორც ერთიანი და უწყვეტი საზოგნო პროცესი დაწყებული ანტიკური ფილოსოფიიდან რუსთაველის

თანამედროვეობამდე, ქართული პოეტური აზროვნების პარადიგმული სახეებითაა გადმოცემული.

პოემის სიუჟეტის გეოგრაფიული არეალი მასშტაბურია, შესაბამისად, ფართო და მრავალმხრივია ცოდნა, რომელიც ჩანს გეოგრაფიულ, ისტორიულ, პოლიტიკურ, კულტურულ, სოციალურ, ლიტერატურულ კონტექსტებსა და ცნებათმეტყველებაში.

თანამედროვე რუსთველოლოგიაში, შეიძლება ითქვას, აღარ დგას კითხვა რუსთაველის რელიგიური აღმსარებლობის შესახებ, მაგრამ როგორც ცნობილია, რუსთაველის მსოფლმხედველობის საფუძვლად მიიჩნევენ თითქმის ყველა ძირითად მოძღვრებას, ფილოსოფიურ და თეოლოგიურ მიმდინარეობას, მათ შორის: არისტოტელიზმს, პლატონიზმს, პანთეიზმს, ნეოპლატონიზმს, არეოპაგეტიკას, ქრისტიანობას, მანიქეიზმს, მაჰმადიანობას, სუფიზმს. ამგვარი მრავალფეროვნება მოწმობს იმას, რომ რუსთაველმა შექმნა უნივერსალური მხატვრული სამყარო, რომელმაც დასავლურ-აღმოსავლურ კულტურათა წიაღში ჩამოყალიბებული სხვადასხვა ფილოსოფიურ-თეოლოგიური მიმდინარეობის ელემენტები გაამთლიანა, უკეთ რომ ვთქვათ, ყველა მათგანმა დაინახა მასში სათავისო რამ, მაგრამ რუსთაველის მსოფლმხედველობა ვერ თავსდება ერთი კონკრეტული მიმდინარეობის ჩარჩოებში. რუსთაველის აზროვნების წესი ემყარება უნივერსალურ კატეგორიებს, რამაც პოემის ზოგადსაკაცობრიო მნიშვნელობა განაპირობა.

„ვეფხისტყაოსანში“ აისახა ქვეყანათა შორის, ერთა შორის ურთიერთობა. მათ აერთიანებთ ერთი ღმერთი, ანუ ცოდნა იმისა, რომ ღმერთი ერთია, კეთილი, მოწყალე. ბოროტება - არასუბსტანციური და ხანმოკლე. რელიგიური წარმოდგენებიც მსგავსია: ადამიანი თავისი ცხოვრებისეული ღვაწლის კვალობაზე ფასდება ამქვეყნად და საიქიოშიც იმის მიხედვით იმკვიდრებს ადგილს, როგორ განვლო წუთისოფელი. ეს წარმოდგენები უნივერსალურია და ყველა კულტურისა და კონფესიისთვის მისაღები, რამდენადაც ეყრდნობა საერთო ფუნდამენტს - პიროვნულ ღირსებებს.

„ვეფხისტყაოსანში“ ჩანს აგრეთვე საერო და საღვთო სიბრძნეთა მთლიანობის იდეა, მათ შორის საფეხურებრივი მიმართება (უმაღლესი საღვთო სიბრძნეა) და ამ კონტექსტშიც ერთიანდება ანტიკური, მითოსური, ბიბლიური, ქრისტიანული კულტურა და მსოფლმხედვა.

რუსთაველმა შექმნა სურათი ერთიანი, დაურღვეველი სამყაროსი, რომელიც საუბრობს ერთ ენაზე, ცნობს ერთ ღმერთს, როგორც აბსოლუტურ სიკეთეს და აქვს საერთო ღირებულებები.

Abstract: Georgian culture is perceived as some kind of dialogue between western and eastern cultures. Georgians were familiar with Persian-Arabic philosophy and art, but, one should state that the Byzantine influence was decisive and this finally resulted in western orientation of Georgian culture. Coincidence of these factors and their interrelations made Georgian culture richer and, most importantly, their creative acquiring made it original, unique.

Pluralism, characteristic for Georgian culture was depicted in Rustaveli's art very well (with respect of both, contents and language) where cultural achievement of the mankind, as whole and uninterrupted thinking process, starting from the antique philosophy to Rustaveli's contemporary period, was expressed by paradigmatic images of Georgian poetic thinking.

Geographical area of the poem's fable is indeed very large and hence, knowledge, evident from the geographical, historical, political, cultural, social, literary contexts and concepts expression

is indeed thorough.

One could state that in modern Rustaveli studies there are no any questions with respect of Rustaveli's religion but it is well known that Rustaveli's worldview is based on almost all basic teachings, philosophical and theological movements, including Aristotelianism, Platonism, pantheism, Neo-Platonism, Areopagitica, Christianity, Manichaeism, Islam, Sufism. Such versatility shows that Rustaveli has created universal creative world that unified elements of various philosophical-theological movements formed in the oriental and occidental cultures, more precisely, each individual can see there something suitable for him/her but Rustaveli's worldview cannot be included into the scopes of one specific movement. Rustaveli's mode of thinking is based on the universal categories and this resulted in universal significance of the poem.

“Knight in the Panther's Skin” described relations between the countries, the nations. They are unified by common religion, i.e. the knowledge that there is single Lord, kind and generous while the evil is non-substantial and short-time. Religious beliefs are similar: an individual is assessed based on his/her merits and in the heaven he/she gets the place according to how he/she has lived. These beliefs are universal, acceptable for all cultures and confessions, as it relies on the common fundament – personal qualities.

“Knight in the Panther's Skin” shows also the idea of integrity of the common and divine wisdom, including staged attitude (supreme divine wisdom) and in this context the antique, mythical, Biblical, Christian culture and worldview are unified as well.

Rustaveli has created the picture of integral, intact world, speaking in the common language, recognizes single Lord, as absolute good and has common values.

Marina KAVTARADZE, Professor, V. Sarajishvili Tbilisi State Conservatoire, Georgia

მედეას სახის ინტერპრეტაციისათვის მუსიკაში

Towards the Interpretation of the Image of Medea in Music

ყოველი ეპოქა ანტიკურობას აღიქვამს საკუთარი პრობლემის და კატაკლიზმების ქრილში, ამიტომ სხვადასხვა დროს მხატვრულ ინტერპრეტაციაში დომინირებენ სხვადასხვა მოთოლოგიური სახეები და სიუჟეტები. მითის მრავალმნიშვნელოვნება და ვარიანტულობა იძლევა ამის საშუალებას.

სიუჟეტი მედეას შესახებ და თავად ფსიქოლოგიური ზემოქმედების ძალით გამორჩეული კოლხეთის მეფის ასულის სახე არაერთი მხატვრული ნაწარმოების შთაგონების წყარო გამხდარა. ახალ დროში მომავალი რეცეფციის პოტენცია ჩადებულია თავად ანტიკურობაში, ევრიპიდეს ავტორისეული ინტერპრეტაციიდან დაწყებული, ოვიდიუსის “Medeae Medea forem” („მედეა ვიქნები“), სენეკას რეპლიკამდე “Medea fiam” („მედეა გავხდები“) და “Medea nunc sum” („ამიერიდან მედეა“), რომლითაც დაპროგრამირებულია ამ სახის მომავალი ხედვა საუკუნეების მანძილზე.

ხელოვანათვის მედეა ერთ-ერთი ყველაზე მიმზიდველი და იდუმალებით მოცული სახეა ძველბერძნულ მითოლოგიასა და დრამატურგიაში მისი ბუნების

ორსახოვნების გამოც (ნახევრადქალღმეთისა და ადამიანის); პარალელები იკვეთება ნიბელუნგების ეპოსთან და ვაგნერთან.

მედეას თემა აქტუალურია მუსიკაშიც. ამ სიუჟეტზე შექმნილი პირველი ოპერაა ფ. კავალის „იაზონი“ (1649), შემდგომ მ. ა. შარპენტიეს „მედეა“ (1693), ლ. ქერუბინის „მედეა“ (1797), ს. მაირსის „მედეა კორინთში“ (1813); მე-20 საუკუნეში ინტერესი მის მიმართ კიდევ უფრო გაიზარდა (დ. მიიო, ე. კშენეკი, ს. ბარბერი, რ. რიბერმანი, ა. მაიერი და სხვ.).

ქართულ მუსიკაში მედეას მიმართ ინტერესი მე-20 საუკუნის მეორე ნახევრიდან ჩნდება და სხვადასხვა ჟანრში (ბალეტი, ოპერა, მუსიკა თეატრისთვის) იქმნება განსხვავებულად ინტერპრეტირებული მედეას მხატვრული სახეები. ამ კონტექსტში მოხსენებაში განხილული იქნება რ. გაბიჩვაძის ბალეტი „მედეა“ (1975) და ქრონოლოგიურად ერთ პერიოდში შექმნილი ორი ოპერა - ბიძინა კვერნაძის „მედეა“ (1992), მეორე რედაქციით „კოლხთა ასული“ (1993) და ა. მაჭავარიანის „მედეა“ (1991).

მოხსენებაში მცდელობაა, გამოიკვეთოს: არის თუ არა გააზრებული მედეას როგორც კოლხი ქალის იდენტობა ქართულ მუსიკაში და „მედეას“ მითოსური ინტერპრეტაციის რომელ ვერსიებს ენიჭება უპირატესობა; რა ხერხებით მიიღწევა მედეას სახის დახასიათება სხვადასხვა ჟანრის ნაწარმოების დრამატურგიაში.

Abstract: Every epoch perceives antiquity in the context of its own problems and cataclysms; this is why at various times different mythological characters and plots dominate in artistic interpretation, myth polysemy and variance allows this.

The story about Medea and the character of the king of Colchis' daughter distinguished in the power of psychological influence has been the source of inspiration for many artistic works. In new time the potential of future reception is present in antiquity itself. Starting from Euripides' interpretation continued with Ovidius' "Medeae Medea Forem" up to Seneca's remark "Medea fiam" and "Medea nunc sum" with which the future vision of this character has been programmed over the centuries.

For artists Medea is one of the most attractive and mysterious characters of old Greek mythology and dramaturgy for her dual nature (half-goddess and human); the parallels can be found with the epos of the Nibelungs and Wagner as well.

Medea's theme is also relevant in music. The first opera on this plot Cavalli's "Jason" was written in 1649; followed by Charpentier's "Médée" (1693), Cherubini's "Médée" (1797), Mayr's "Medea in Corinth" (1813); interest to her increased in the 20th (D. Milhaud, E. Kshenek, S. Barber, R. Riberman, A. Mayer and others).

In Georgian music the interest to Medea emerged from the second half of the 20th century and differently interpreted artistic characters of Medea were created in different genres. In this context the paper discusses R. Gabichvadze's ballet "Medea" (1975) and two opera examples – B. Kvernadze's Medea" (1992), "The Daughter of the Colchis" in second edition (1993) and A. Machavariani's "Medea" (1991).

The paper attempts to outline: whether the identity of Medea, as of a Colchis woman, is differently thought out in Georgian music and which versions of the myth are given the priority. Which means are used for Medea's characterization in the dramaturgy of different genre works.

Nino KAVTARADZE, Professeur associé, Université d'État Iv. Javakhishvili de Tbilissi, Géorgie

Le littoral de la mer Noire – rêve et réalité

The Black Sea Coast – Dreams and Reality

Résumé: Cette recherche a pour le but de présenter deux auteurs: Kéthévan Davrichewy et Lado Mrélachvili. Ces deux écrivains proviennent de différents pays (la France et la Géorgie), appartiennent aux générations distinctes, mais leurs deux textes sont unis d'un sujet commun – la mer Noire. Il s'agit du roman de Kéthévan Davrichewy «La mer Noire» et du récit de Lado Mrélachvili «La mer».

K. Davrichewy est issue d'une famille d'immigrés géorgiens. Pour elle, la mer Noire est associée à un lieu éloigné qui incarne un rêve sur le coin cher pour tous les exilés géorgiens qui ont quitté leur patrie au début du XXe siècle. Pour l'écrivain géorgien, la mer Noire est un milieu habituel: l'endroit fréquenté par les soviétiques, le site de leur congée adoré, même idolâtré.

K. Davrichewy crée l'histoire d'amour émaillée de passages inspirés de la vie de ses ancêtres. L'auteur français essaie de décrire l'atmosphère exotique pour les lecteurs francophones et semble tenter de ne jamais perdre le lien avec ses racines. Selon L. Mrélachvili, dont le récit a été publié dans les années 70 du siècle précédent, la mer n'est pas seulement un espace de loisir. L'écrivain dépeint un lieu de repos accessible pour les privilégiés, mais impénétrable pour les défavorisés et dévoile les aspects critiques de la vie en URSS.

Abstract: Aim of the research is the analysis of two authors: Kethevan Davrichewy and Lado Mrelashvili. Both come from different countries (Georgia and France) and both belong to different generations. However, both of their text is brought together by one subject: Black Sea. Topic refers to Kethevan Davrichewy's novel «Black Sea» and Lado Mrelashvili's novel «Sea».

Kethevan Davrichewy comes from the family of Georgian emigrants. Black Sea for her is distant place and is related to all the dreams belonging to Georgians who emigrated in the beginning of the 20th century. In the novels of Georgian writer Lado Mrelashvili, sea is associated with favourite leisure place for Soviets.

Davrichewy tells us about the love story, where stories of her ancestors are integrated. She portrays exotic picture for francophone readers and tries not to loose connection with her roots. Story of Lado Mrelashvili is written in 70's of past century. For him, sea is not only the place of leisure. In his narrative, the author describes the leisure place of privileged, and portrays critical image of the Soviet Union.

Ekvtimé KOCHLAMAZASHVILI, Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

ბერძნული შუალედური თარგმანები – წყარო ლათინურენოვანი სასულიერო ლიტერატურის ძეგლთა ქართული თარგმანებისა შუა საუკუნეებში

Greek Translations of Latin Ecclesiastic Literature as a Source of their Georgian Translations in The Middle Ages

თეზისები: ქართულ ენაზე თარგმნითი სასულიერო ლიტერატურის წარმოშობა და ინტენსიური განვითარება უკავშირდება ქართლში ქრისტიანული ეკლესიის დაფუძნებას (მე-4 ს.) და ამ ეკლესიის ლიტურგიკულ საჭიროებებს. ლიტერატურის დარგში მოღვაწე ქართველ ბერებს მთარგმნელობითი მუშაობისათვის ხელსაყრელი პირობები ჰქონდათ აღმოსავლეთის სამონასტრო ცენტრებში (შავი მთა, საბაწმინდა, ხარიტონის ლავრა, სინაის მთა, ულუმბო, ათონის მთა და სხვ.), სადაც ისინი ლიტერატურულ მუშაობას ეწეოდნენ ბერძენ, სირიელ, არაბ, სომეხ, კოპტ, ეთიოპელ და სხვა ტომების მოღვაწეებთან ერთად, და მათი ლიტერატურიდან მათივე მხარდაჭერით თარგმნიდნენ ასკეტიკურ, დოგმატურ, ჰაგიოგრაფიულ და სხვა ჟანრის თხზულებებს. უმეტესად, რა თქმა უნდა, ქართულად ითარგმნებოდა ბერძნულიდან, მაგრამ ცალკეულ შემთხვევებში – სხვა აღმოსავლური ენებიდანაც.

ლათინურ ლიტერატურას კი ქართველი მთარგმნელები უშუალოდ არ შეხებიან შუა საუკუნეებში, თუმცა მისდამი ინტერესი ძველი დროიდანვე ჩანს. ამას მოწმობს ბერძნული შუალედური თარგმანიდან შესრულებული ათონამდელი (მე-10 ს-მდე) ქართული თარგმანები იპოლიტე რომაელის (170-235) რამდენიმე თხზულებისა, რომლებიც მე-10 საუკუნის ხელნაწერით – შატბერდული კრებულითაა ჩვენამდე მოღწეული.

ლათინურენოვანი ლიტერატურით დაინტერესება ჩანს ათონის ლიტერატურულ სკოლაშიც. ეფთვიმე მთაწმიდელს (+1028) ბერძნული შუალედური თარგმანიდან ქართულად უთარგმნია გრიგოლი დიდის `დიალოგი~ და კასიანე რომაელის (+435) სამი ასკეტიკური თხზულება: `რვათა მათ გულისსიტყუათათა~ ბოროტთა~, `თხრობა~ წესსა და განგებასა ეგ~პტისა და აღმოსავლეთისა მონასტერთა საკრებულოთასა~ და `მიწერილი ლეონტის მიმართ, მოქალაქობისათა~ წმიდათა მამათა სკიტისათა~; ხოლო გიორგი მთაწმიდელმა (+1065) `ჰრომთა წიგნისაგან~ თარგმნა ათანასე ალექსანდრიელის (297-373) `სიმბოლო სარწმუნოებისა~.

გრიგოლ დიდის `დიალოგისა~ და ათანასეს `სიმბოლოს~ ქართული თარგმანები, ისე, როგორც იპოლიტე რომაელის ზემოხსენებული თხზულებებისა, გამოცემულია და მეტ-ნაკლებად შესწავლილიც. კასიანე რომაელის ეფთვიმესეული თარგმანები კი დღემდე გამოკვლეული არ ყოფილა. ჩვენ მოვამზადეთ მათი კრიტიკული ტექსტები ყველა არსებული ხელნაწერის მიხედვით და ამჟამად ვმუშაობთ მათს გამოკვლევაზე. კასიანეს ქმნილებები დიდ სულიერ ნათესაობას ამჟღავნებენ ადრინდელი აღმოსავლური ასკეტიკისა და მონასტიციზმის ტრადიციებთან.

Abstract: Origin and intensive development of ecclesiastic literature translated into Georgian is related to establishment of Christian church in Kartli (IV century) and urgency and necessity for its liturgy. Georgian monks who worked in literature had suitable conditions for performing a translation in Eastern monastery centers (Black Mountain, St. Saba Monastery, Chariton

Monastery, Mount Sinai, Olympos, Athos Mountain etc.). There they worked with Greek, Assyrian, Arabian, Armenian, Copt, Ethiopian and other monks and by their supporting translated ascetic, dogmatic, hagiographical and other written works. Of course, Georgian monks mainly translated from Greek, but sometimes from Oriental languages as well.

In Medieval period Georgian translators did not translate any Latin written work from original but only from their Greek translations. For example translations of several works of Hyppolite of Roma (170-235) which were performed before X century and have come to us in Shatberdi Codex dated to the X century.

Great interest in Latin literature appears in educational center on Mount Athos as well. Euthymios the Athonite (+1028) translated "Dialogue" by St. Gregory the Great and three ascetic works by John Cassian the Roman (so called John ascetic, +435): "On the Eight Vices", "Typicon of Egypt and Oriental Monasteries" and "On the Holy Fathers of Sketis". St. George the Athonite (+1065) translated "Symbol of Faith" ("Symbolum Nicaenum") by Athanasius of Alexandria (297-373).

Georgian translation of "Dialogue" by Gregory the Great and "Symbol of Faith" by Athanasius of Alexandria as well as of the above mentioned works of Hyppolite are published and studied. As for translations of St. John Cassian's works have not been researched until now. We have established the definitive texts according to all Georgian manuscripts and at the present time are doing research. St. John Cassian's works have great spiritual connection with traditions of ancient oriental asceticism and monasticism.

Nana KUTSIA & Marina TURAVA, Associate Professors, Sokhumi State University, Tbilisi, Georgia

ზღვის კონცეპტი პოსტმოდერნიზმში

Sea Concept in Postmodernism

თეზისები: ზღვის კონცეპტი ერთ-ერთი უძველესია ლიტერატურაში, წანამდღვრები ანტიკურ წყაროებშია. ძველი ბერძნები ზღვას „დიდ დედად“ იხსენიებდნენ, თანამედროვე ქართულ ლიტერატურაში ზღვის პარადიგმა ბევრ ავტორთან გვხვდება (ნ. გელაშვილი, ზ. ქარუმიძე, ზ. რატიანი, რ. თაბუკაშვილი). ყურადღებას შევაჩერებთ ბესო ხვდელიძის მოთხრობაზე „ზღვის სუპი“, რომელიც „ლიტერატურულ პალიტრაში“ დაიბეჭდა 2015 წელს. მოთხრობაში ზღვის კონცეპტი უაღრესად საინტერესოდ არის წარმოდგენილი. ზღვა ორმაგი დატვირთვის პარადიგმაა: ერთი მხრივ, ეს გამწმენდი სივრცეა (ძველბერძნული „ზღვა ჩამორეცხავს ადამიანს ცოდვებს“), მეორე მხრივ. კი - კანიბალიზმის ველი (ტექსტის ლოკალი - გალის რეგიონია. ზღვაში მტერთაგან დახოცილი ქართველთა გვამები ტივტივებს, წყალი სისხლითაა შეღებილი). საინტერესოა, რომ მსგავსია კონცეპტი მეღვილისა -ამერიკელი მოაზროვნის, რომლის საკულტო რომანშიც ორმაგი პარადიგმა გვხვდება (განწმენდი სივრცე და კანიბალიზმის ველი)!

ეპოქალური სინტაგმა „ზღვის სუპი“ კონცეპტუალურად ბიბლიური „სიცოცხლის წლის“ ვარიანტია - მსოფლიო კატასტროფებში გადარჩენის, ხსნის ენიგმა. ქართული პოსტმოდერნიზმი მარადიულ პარადიგმას იყენებს.

Abstract: Sea concept is one of the oldest in literature, the priors are in ancient sources. The ancient Greeks referred to the sea as “Great Mother”. We can find sea paradigm in modern literature with many authors. (N. Gelashvili, Z. Karumidze, Z. Ratiani, R. Tabukashvili) Worthy of attention to see a story “Sea Soup”, by Z.Khvedelidze, which was published in the “Literary Palette” in 2015. In the story sea concept is represented very Interestingly. The sea is double-meaning paradigm: on the one hand it is a cleansing space, (The ancient Greek was thinking, that “sea will clean the sins of man”), On the other hand - the field of cannibalism (The text area is the Gali region. Georgian corpses are floating in the sea, killed by the enemy. The water is dyed in blood) It is interesting that it is similar to the concept of Melvilis-American thinker, whose epochal romance is a double paradigm (Cleaning space and field of cannibalism)!

The epochal syntag “sea soup” is a conceptually biblical variant “year of life”-which is an enigma of deliverance and survive in epochal disasters. Georgian postmodernism uses the eternal paradigm.

Salomé LAPACHISHVILI, PhD Student, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

ზღვა, როგორც ბედისწერა ქართულ პოსტმოდერნისტულ რომანში (გურამ ოდიშარიას „შავი ზღვის ოკეანე“)

The Sea as the Destiny in Georgian Postmodern Novel “The Black Sea Ocean”

თეზისები: მოხსენების მიზანია, გავაანალიზოთ გურამ ოდიშარიას პირველი პოსტმოდერნისტული რომანი „შავი ზღვის ოკეანე“. გვსურს, წარმოვაჩინოთ, რამდენად ბუნებრივი აღმოჩნდა პოსტმოდერნული ლიტერატურული მიმდინარეობა სამშობლოში დევნილი მწერლისთვის დროის სულისკვეთების გადმოსაცემად და რას წარმოადგენს მიღმიერი ზღვა ეროვნულ ნარატივში.

ქართული ლიტერატურის ისტორიის მანძილზე ზღვის მხატვრულ-კულტურული ანალიზი ნაკლები აქტუალობით ხასიათდება. არაერთი ქართული კულტურის და ლიტერატურის კრიტიკოსი გამოთქვამს ზღვის თემატიკის ფართო მნიშვნელობით განვითარების სურვილს.

დღევანდელი ქართული მწერლობის რუკაზე შავი ზღვა ერთ-ერთი წამყვანი „დაკარგული ზღვის“ სემანტიკით გამოჩნდა.

გურამ ოდიშარიას რომანი „შავი ზღვის ოკეანე“ თვალსაჩინოდ აღწერს, რამდენად ბუნებრივი აღმოჩნდა პოსტმოდერნული მხატვრული გამომსახველობა სამშობლოში დევნილი მწერლის მიერ XX საუკუნის 90-იანი წლების კრიზისის ნარატიული ასახვისთვის. პოსტმოდერნისტული ნარატივის ფარგლებში ზღვა თემატური რკალია, რაც დოკუმენტური პროზის და გამონაგონის მთლიანობით ასახავს მწერლის ბედისწერას.

„შავი ზღვის ოკეანე“ მეტატექსტია. პერსონაჟის და მწერლის ჩანაფიქრის იგივეობით, - თითქოს მწერალი და პერსონაჟი სხვადასხვაა, მაგრამ რეალურად ისინი ერთი და იგივეა, - იწერება რომანი, სადაც ზღვა მწერლის იდენტობის მხატვრული მარკერია. რომანის სამი სიუჟეტური შრე: ომამდელი აფხაზეთის ცხოვრება, ომისდროინდელი და ომისშემდგომი, მხატვრულ ტექსტში პოსტმოდერნისტული ინტერტექსტუალობით, მწერლის განსჯით და კომენტარით ერთიანდება.

პოსტმოდერნისტული რომანის ლიტერატურული ანალიზით შევეცდებით, შევავსოთ ზღვის მხატვრული ანალიზის ნაკლულობა, რაც კვლევის ფარგლებში უკავშირდება პოსტმოდერნისტული რომანის მხატვრულ-გამომსახველობითი შესაძლებლობებით სოციალურ-კულტურული სტერეოტიპების გადასინჯვას და დევნილი მწერლის თვითშეგნების განსაზღვრას.

Abstract: This paper explores the literary representation of the sea focusing on the Georgian postmodern novel The Black Sea Ocean by Guram Odisharia, a Georgian poet and writer from Sukhumi.

The paper considers the literary capacities of the postmodern novel, as a genuine narrative expression of the state's territorial disintegration, with a main emphasis on the representation of the sea. We explore a nationalist narrative in which the sea is an efficient marker for the paradisiac representation of the lost organic society and a thematic line that encompass overlapping national grievances and the author's private destiny.

Georgian literary and cultural critics have shown relatively small interest to the sea thematic and function. In the recent period, more specifically since the Georgian - Abkhazian war, the sea has appeared with a new semantic of the lost space of identity on Georgian literary and cultural map.

My reading of The Black Sea Ocean relies on poststructuralist linguistic theory, the influence of which on the novel would be almost impossible to deny. It explores the opposing diegetic fragmentation and construction that reveal textual engagement with the national crisis. The postmodern narrative concerns the theme of regaining the sea, as the lost paradise and the space of self-identification in the framework of complex interaction of documentary prose and literary invention.

The three distinct thematic layers of the Georgian - Abkhazian war storyline are densely permeated by the process of textualizing history, manifested by the perpetual struggle between destructive and creative forces for the soul and body incarnated by the writer-protagonist literary entity. The theme of writing a novel by the writer - protagonist literary entity reveals a distinct postmodern trend of recreating a new unified narrative in which the sea remains as the marker of cultural memory and an immanent spiritual inspiration.

The present paper testifies that postmodern narrative dissolution does not represent the simple dissolution of one compact narrative into disconnected fragments, but it can develop in the nationalist narrative texture with the central thematic issue of revising the historic-cultural stereotypes.

Maka LASHKHIA, Associate Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

ჰერაკლიტე - ფილოსოფიის დასაწყისი ეფესოში

Heraclitus - the Beginnings of Philosophy in Ephesus

თეზისები: ჰერაკლიტე დაიბადა ქალაქ ეფესოში. მისი გვარი ათენის უკანასკნელი მეფის -- კოდრეს -- მემკვიდრედ ითვლებოდა. თუმცა, როგორც ცნობილია, ჰერაკლიტემ უარი განაცხადა მეფობაზე. ასევე ცნობილია, რომ მას სძულდა დემოკრატია.

ჰერაკლიტეს ფილოსოფიის დამკვიდრებისათვის დიდიწვლილი მიუძღვით მიღებული ფილოსოფოსებს. ბუნების საწყისების კვლევა უკვე დაწყებული იყო, შესაბამისად, ჰერაკლიტეს მოძღვრების ჩამოსაყალიბებლად გზა გაკვალულია. ჰერაკლიტე მაინც ყველაფერს თავიდან იწყებს. ეს თავიდან დაწყება მითოსზე უარის თქმბა. ეფესელი ფილოსოფოსის მემკვიდრეობიდან კაცობრიობას მხოლოდ ფრაგმენტები შემორჩა. სულ 126 ფრაგმენტი, მკვლევრები დამატებით 16 ფრაგმენტს საექვოდ მიიჩნევენ. ფილოსოფიის ისტორიამ გვიჩვენა, რომ ამ მცირეოდენი მასალიდან მაინც არის შესაძლებელი ჰერაკლიტეს ფილოსოფიის ძირითად ასპექტებზე მსჯელობა.

ჰერაკლიტე ფილოსოფიაში მითოლოგიისაგან გათავისუფლების მიზნით ცოდნის საკითხს სვამს. მის 41-ე ფრაგმენტში ვკითხულობთ: „სიბრძნე სხვა არა არის რა, თუ არა იმის აღიარება, რომ გონება განაგებს ყოველს ყოვლის მეშვეობით და ყოვლის წიად“. ჰერაკლიტეს არ მოსწონს მითოსური დაუსაბუთებელი დებულებები, ჰომეროსი და არქილოქეც („ჰომეროსი იმის ღირსია, რომ აგორებიდან განდევნონ და კარგად განკეპლონ; ჰომეროსიც და არქილოქეც.“ 42-ეფრაგმენტი).

ცოდნის საკითხს უკავშირდება მის მოძღვრებაში თვითშემეცნების პრობლემაც. მართალია, ფილოსოფიაში თვითშემეცნების პრობლემა უფრო გვიან დაისვა, მაგრამ უნდა თქვას, რომ ამ საკითხის დასმის პირველ მცდელობას ჰერაკლიტესთან ვხვდებით. ჰერაკლიტე ფრაგმენტებში წერს, რომ ის იკვლევს საკუთარ თავს და თითოეული ჩვენთაგანისათვის ნიშნულ თვითშემეცნებისა და საღი აზროვნების უნარს (ფრაგმენტები 101 და 116).

ფილოსოფიის დაფუძნებისათვის მითოსური აზროვნების წინააღმდეგ ბრძოლა უმნიშვნელოვანესია. ჰერაკლიტესთან ერთად ეფესოში დგება კრიტიკული, არგუმენტირებული და საღი აზროვნების ეპოქა. თანდათანობით ყალიბდება ბერძნული ფილოსოფია თავისი ნაივური, დიალექტიკური, მატერიალისტური თუ მეტაფიზიკური განაზრებებით, რომელშიც ჰერაკლიტე ეფესელის წვლილი უდაოდ მნიშვნელოვანია.

Abstract: Heraclitus was born in the town of Ephesus. He was considered to be a descendant of Codrus - the last King of Athens. However, as we know, Heraclitus refused to take the throne. We also know that he loathed democracy.

Milesian philosophers have contributed a lot to the philosophy of Heraclitus. Researching the essence of nature had already been started. Hence, some preliminary work had already been done to lay the foundation for forming the doctrine of Heraclitus. Heraclitus starts from scratch, nonetheless. Starting anew is equal to the refusal to mythos. There are only fragments remaining from the heritage of the Ephesian philosopher. There are 126 fragments in all.

Researchers question the authenticity of additional 16 fragments. As the history of philosophy has proved, it is still feasible to discuss the key aspects of Heraclitus' philosophy despite the scarce resources and materials we have at hand.

Heraclitus poses the question the knowledge with the goal to free philosophy from mythology. According to fragment #41: "Wisdom is nothing more than an acknowledgement of the fact that the Mind controls everything". Heraclitus is not fond of mythic, ungrounded arguments, he does not hold Homer and Archilochus in high regard ("Both Homer and Archilochus deserve to be excluded from agoras and be flogged". Fragment 42).

The issue of self-awareness is linked to the concept of knowledge in his doctrine as well. Even though the issue of self-awareness became prominent later on in philosophy, it should still be noted that the first attempt to start discussions over this issue has been made by Heraclitus. Heraclitus, in his fragments, writes that "he is reflecting on his self as well as on the human ability to self-reflect and sue common sense" (Fragments 101 and 116). Fight against the mythic reasoning is of great importance to founding the philosophy as we know it today. Heraclitus' philosophy started the epoch of critical thinking and argumentative reasoning in Ephesus. Little by little, the Greek philosophy with its naïve, dialectic, materialistic and metaphysic shades was formed and Heraclitus played a great role in the development of the Greek philosophy.

Vakhtang LICHELI, Professor, I. Javakhishvili State University, Institute of Archaeolog Head of Archaeological Association of Georgia & **Helen GIUNASHVILI**, Researcher, Ilia State University, G. Tsereteli Institute of Oriental Studies, Tbilisi, Georgia

Iranian Cultural Interference in Ancient Western Georgia in the Light of Archaeological and Linguistic Data

Abstract: Historical-cultural accounts of pre-Islamic Iran and Ancient Georgia reveal centuries-old tradition. The dissemination of spiritual and material Iranian culture in Western Georgia has been already distinguished from the Achaemenid era (VI-IV cc BC) and became more intensive in later periods, such as the Hellenistic (IV-III cc BC) and Parthian (III c BC- III c AD).

Rich archaeological materials, pieces of historical evidence and epigraphic monuments discovered during archaeological excavations in the Black sea region, on the territory of Ancient Colchis (Vani, Sairkhe, Samadlo, Tsikhia-Gora, etc.) attest Iranian-Georgian miscellaneous cultural interferences of post-Achaemenian times.

Iranian influences were extensively reflected in Kartvelian languages (Georgian, Mingrelian and Svanian). In this respect, Iranian proper names of Scythian-Sarmatian origin are of particular interest. Already IV-III cc BC Greek inscriptions from Vani attest Sarmatian names of Colchian officials - 'Οπαζο and Χορσππ.

Svanian writtem monuments attest a number of Sarmatian proper names and their correspondences are to be traced in Northern Black Sea Greek inscriptions (cf. Svanian Werzmag < Iran. varāza "a boar", cf. 'Οπαζο in Vani inscription, Georgian proper name Varazi). The paper presents archaeological and linguistic analysis of Iranian-Georgian interferences in Black Sea region.

Gaga LOMIDZE, Senior research fellow, Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature, Tbilisi, Georgia

Comparative Literature(s) of the Black Sea Region: Conditions of Possibility

Abstract: Things can be brought side by side and through this very act be constituted as a thing, or a subject of inquiry. Such voluntarism can be evaded if the things you have brought side by side already form or have/had formed a thing. So, on what grounds can we constitute / discern a Black Sea Region? And on what grounds can we constitute (whatever) comparative literature (or a 'middle ground' making two or more literatures comparable)?

One way to constitute/discern a region is to follow the Wallerstein's definition for 'world-system' and delineate the territory of some self-subsistent symbolic or material exchange (not counting for 'luxury' goods). Another way is to address a well-known political agent and his field of political, hopefully cultural influence, seeking for traces of its 'afterlife' in the conduct of posterior agents on more or less the same territory. We have three agents that encompassed all the Black Sea shores and 'hinterlands' or substantial parts of them: Byzantium, Ottoman Empire, Soviet Union. A third way is to delineate a spatially continuous zone of similar responses to a common stimuli across national borders. A fourth way is identify a region as the contact zone between some supranational political/cultural/economical agents. A fifth way is just to take the standpoint of a state department of an external great power. Hence, a BSR can be defined as the zone of lasting competition for and strife against the erstwhile Byzantine etc hegemony/ domination (2nd option) or as the contact zone between a/the Mediterranean and a/the Steppe oecumena (4th option)...

Creating a middle ground for comparing literatures can follow a 'universalist' and a 'communitarianist' logic. According to the first, a BSCL(s) would compare achievements of literatures created on languages spoken on the shores of BS vis-a-vis some literary/cultural benchmarks with (perceived or real or imposed) universal appeal (say, Faustian idea of man, equality of sexes, vers libre...). According to the second, we should look for and focus on (inter) cultural domains centred on/encompassing the BSR (Byzantine, Ottoman, Soviet); or for a dynamics of (dis)connectedness between literatures on languages spoken on the shores of BS, that is, for alterations between (mutual or not) alienisation and communitarianisation (a dynamic which correlates or not with (self)inclusion of those literatures in other interliterary communities: Slavonic, Balkan, Soviet, European...).

Yordan LYUTSKANOV, Professor, Bulgarian Academy of Sciences, Bulgaria

Black Sea in the Works of Titsian Tabidze: Site of Overlapping Imperial Agendas

Abstract: I make use of E. Said's idea that geographical imagery in literary works can implement/reflect imperial agendas/orders. And I assume that a literary text, through its geographical imagery (but also other means), can contain instructions for its own interliterary

socialisation, or a draft of a 'world literature'/interliterary community to be included in. Works of Titsian Tabidze which mention/depict/imagine the Black Sea reflect about three imperial orders and can contribute to about three comparative literature projects, one of them being that of a Black Sea region comparative literature.

My talk will have a secondary topic; to explore fluctuations, in the works of T.T., between the sea as an object of perception and the sea as a mythological topos.

David MALAZONIA, Professor, **Nino CHIABRISHVILI**, Assistante Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

დაწყებითი სკოლის მოსწავლეებში საქართველოს კულტურული მრავალფეროვნების მიმღებლობის ხელშეწყობა საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლებისას

Encouraging the Acceptance of Cultural Diversity of Georgia in Primary School Students when Teaching Social Sciences

თეზისები: საქართველო ისტორიულად მრავალფეროვანი ქვეყანაა, რასაც განაპირობებდა მისი გეოგრაფიული მდებარეობა - ანტიკური პერიოდიდან მოყოლებული, აქტიურად ვითარდებოდა მეზობელ ხალხებთან და ცივილიზაციებთან მჭიდრო და მრავალმხრივი ურთიერთობები. შავი ზღვა აკავშირებდა საქართველოს ძველბერძნულ და რომაულ ცივილიზაციებთან, მოგვიანებით - ბიზანტიურ და ოსმალურ სამყაროსთან. ცხადია, ეს კავშირები მნიშვნელოვნად აისახა ქართულ კულტურაზე.

გლობალიზაციის შედეგად თანდათანობით იცვლება საქართველოს ეთნიკური რუკა, ე.წ. „ტრადიციულ უმცირესობებთან“ ერთად (რუსები, სომხები, ბერძნები, აზერბაიჯანელები, ებრაელები და სხვ.), რომლებთან ურთიერთობის გარკვეული ემპირიული გამოცდილება არსებობდა, გაჩნდა ახალი ეთნო-კულტურული უმცირესობები. ახალმა რეალობამ წარმოაჩინა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის კურიკულუმში ინტერკულტურული განათლების ინტეგრაციის მნიშვნელობა.

მოსწავლეებში ინტერკულტურული კომპეტენციების ფორმირების თვალსაზრისით განსაკუთრებით სპეციფიკურია სწავლების დაწყებითი საფეხური, როდესაც საკუთარი კულტურული იდენტობის ფორმირებასთან ერთად ხდება განსხვავებული ჯგუფების იდენტიფიცირება და მათ მიმართ დამოკიდებულების ფორმირება.

კვლევის სამიზნე ჯგუფებად შევარჩიეთ ქართულენოვანი სკოლების დაწყებითი საფეხურის (V-VI კლასები) მოსწავლეები. საკვლევ საგნად ავიღეთ „ჩვენი საქართველო“ (საზოგადოებრივი მეცნიერებების ბლოკი), რომელშიც ინტეგრირებულია სამი დისციპლინა: საქართველოს ისტორია, გეოგრაფია და სამოქალაქო განათლება. არჩევანი განაპირობა ინტერკულტურული განათლების თვალსაზრისით საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლების სპეციფიკამ.

კვლევის მიზნიდან გამომდინარე გამოიკვეთა ძირითადი საკვლევ კითხვები:

- როგორია დაწყებითი კლასების მოსწავლეებში კულტურული მრავალფეროვნების მიმღებლობის დონე და რა ფაქტორები განსაზღვრავს მას?

- რა პედაგოგიური მიდგომები და სასწავლო რესურსები შეუწყობს ხელს საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლებისას მოსწავლეთა ინტერკულტურული კომპეტენციების განვითარებას?

კვლევის მიზნის შესაბამისად შესწავლილი იქნა ეროვნული სასწავლო გეგმა, შესაბამისი კლასების სასკოლო სახელმძღვანელოები, სწავლა-სწავლების სტილი, სასკოლო გარემო, მოსწავლეთა და მასწავლებელთა ინტერკულტურული კომპეტენციები. სასწავლო რესურსებისა და პრაქტიკის ანალიზის საფუძველზე განხორციელდა ინტერვენციები ფორმალური და არაფორმალური განათლების დონეებზე.

ინტერვენციების შედეგების შეფასებამ დაადასტურა კვლევის ჰიპოთეზა, რომ ფორმალურ და არაფორმალურ გარემოში საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლება მრავალფეროვანი რესურსებისა და სტრატეგიების გამოყენებით გააუმჯობესებდა მოსწავლეთა ინტერკულტურულ კომპეტენციებს. ამასთან, ინტერვენციების უნდა ჰქონდეს თანმიმდევრული ხასიათი, რადგან ინტერკულტურული კომპეტენციების განვითარება არის ხანგრძლივი და უწყვეტი პროცესი.

Abstract: Georgia is historically diverse country, which was conditioned by its geographical location – beginning from the ancient period it has actively developing close and multilateral relations with neighboring peoples and civilizations. The Black Sea connected Georgia with ancient Greek and Roman civilizations, later with Byzantine and Ottoman worlds. Obviously, these links have significantly reflected on Georgian culture.

As a result of globalization, Georgia's ethnic map keeps gradually changing. New ethnic-cultural minorities have emerged along with the so called “traditional minorities” (Russians, Armenians, Greek, Azeri, Jewish, etc.), with whom there was some empiric experience of relationship. The new reality has demonstrated the importance of integrating intercultural education in the school curriculum.

In terms of intercultural competence development, elementary school is particularly specific, when together with formation of own cultural identity, different groups are being identified and the attitude towards them is being shaped.

The target groups were Georgian primary school students (V-VI grade). “Our Georgia” integrating three disciplines: History, Geography and Civic Education of Georgia was chosen as the study subject. The choice was conditioned by specificity of social science teaching in terms of intercultural education.

Based on the research objective, key study questions were defined:

- What is the level of cultural diversity acceptance in elementary school students and by what factors is it defined?
- What kind of pedagogical approaches and teaching resources will promote the development of students' intercultural competences when teaching social sciences?

National curriculum, textbooks of respective classes, teaching-learning styles, school environment, students' and teachers' intercultural competences were examined according to the research objective. Based on teaching resource and practice analysis, interventions were carried out on formal and informal education levels.

Assessment of results has confirmed the hypothesis, that social science teaching in formal and informal environment through diverse resources and strategies would improve students' intercultural competences. In addition, interventions must be consistent, as the development of intercultural competences is a long and continuous process.

Ramona MALITA, Professeur, Université de l'Ouest de Timisoara, Roumanie

Une géographie littéraire. Le temps-espace de la mer Noire chez Jean Bart

A Literary Geography. The Time-Space of the Black Sea at Jean Bart

Résumé: Les notions de «temps-espace» ou de «chronotope» sont empruntés à Bakhtine, mais applicables dans (presque) toutes les situations littéraires où l'axe temporel rencontre l'axe spatial dans la volonté de l'écrivain de tracer une trame romanesque. Le temps gagne de sens dans une géographie spatiale, tandis que l'espace s'avère être plus concret dans l'immédiateté d'un ou de plusieurs types de temps. Notre but est de mettre en lumière le fonctionnement du temps-espace chez Jean Bart dans le roman *Europolis*, publié en 1933. Roman très apprécié par la critique littéraire roumaine de la période d'entre guerres, *Europolis* est écrit par un officier de marine, devenu écrivain par passion et vocation, non par métier; fin observateur de la mer Noire et du Danube, il en est le raconteur sensible au-delà des connaissances scientifiques poussées concernant cette mer et ce fleuve. Les géographies scientifique et littéraire se donnent rendez-vous dans ce roman où Jean Bart essaie de montrer l'exotisme des frontières nationales en général, du port de Sulina en particulier, là où la mer engloutit et les eaux et le nom du Danube. Notre hypothèse de travail est que l'écrivain échafaude l'illusion du réel, donc l'effet de vraisemblance du roman, sur plusieurs types de temps et d'espaces: nous allons les détailler dans notre communication.

Abstract: The notions of “time-space” or “chronotope” are borrowed from Bakhtin, but the critics are able to apply this concepts on almost every literary situation, when the writer wants to draw a fictional “plot”: he needs a temporal axis to meet a spatial axis in aim to be “quasi realistic”. The time makes sense in a spatial geography, while the space turns out to be more concrete in the immediacy of one or more types of time. Our aim is to underscore the functioning of time-space in Jean Bart's novel *Europolis*, published in 1933. This novel was highly appreciated by Romanian literary critics during the between wars period; it is written by a naval officer, become a writer by passion and vocation, not by profession; he is a fine observer of the Black Sea and the Danube and he is their “sophisticated” storyteller, beyond his scientific knowledge about this sea and this great river. The scientific and literary geographies meet together in this novel where Jean Bart tries to show the exotic national borders in general, the exoticism port of Sulina in particular: the sea engulfs there and the waters and the name of the Danube. Our working hypothesis is that the writer constructs the illusion of the real on several types of time and space: we will detail them in our communication.

Atinati MAMATSASHVILI, Professeur, Université d'État Ilia, Tbilissi, Géorgie

La mer Noire: Espace de vie et de mort dans la fiction géorgienne de l'époque soviétique

The Black Sea: Space of Life and Death in Georgian Fiction of the Soviet Era

Résumé: Dans notre approche de la mer Noire comme espace littéraire, nous envisageons de nous focaliser avant tout sur l'espace observé où le point de vue de l'observateur passe au second plan (Westphal). Nous allons ainsi mettre en perspective les différents points de vue qui convergent vers un seul espace afin d'observer son image plurielle qui se forme et d'éviter ainsi de cantonner notre regard dans une image stéréotypée. Par conséquent, l'étude de plusieurs œuvres d'écrivains géorgiens s'impose. C'est sans doute dans les récits de Guram Rchélushvili (1934-1960) que la mer s'approprie la trame principale: elle devient l'espace par excellence où se déroule l'action, l'espace de vie et de mort des personnages (paradoxalement, de l'auteur également qui meurt tragiquement dans la mer Noire à vingt-six ans); mais aussi et surtout un espace interactif qui participe aux événements et devient le sujet et non pas l'objet de la fiction. Chez Mikheil Javakhishvili (1880-1937) et sans doute davantage chez Leo Quiacheli (1884-1963), la mer coordonne les événements: elle incarne cet autre monde en voie de disparition en face du nouveau monde envahisseur et meurtrier des bolcheviks. C'est un espace qui ouvre la voie à l'ennemi soviétique, l'espace d'où le danger vient pour envahir le sol, l'espace où l'homme ancien trouve la mort/est assassiné par l'homme nouveau. Dans ces conditions, les questions se posent: (1) De quelle mer s'agit-il? Son référent appartiendrait-il à la réalité réelle et nationale, c'est-à-dire la mer Noire? Ou s'agit-il d'un référent qui échappe au dénominateur national: donc la mer en tant qu'entité concrète, mais non localisable, non identifiable géographiquement? (2) Est-ce que cet espace (la mer Noire) renferme un marqueur identitaire et politique? Peut-on parler que l'espace transposé en littérature «influence sur la représentation de l'espace dit réel (référentiel)» (Westphal)?

Abstract: In our approach of the Black Sea as a literary space, we would like to focus first and foremost on the observed space where the observer's point of view takes second place (Westphal). We will thus put into perspective the different points of view that converge on a single space in order to observe its plural image that is formed and to avoid thus confining our gaze to a stereotypical image. In this perspective, the study of several works by Georgian writers is necessary. It is undoubtedly in the stories of Guram Rcheulishvili (1934-1960) that the sea appropriates the main plot: it becomes the space par excellence where the action takes place, the space of life and death of the characters (paradoxically, of the author also who died tragically in the Black Sea at twenty-six); but as well it is an interactive space which participates in events and becomes the subject and not the object of fiction. In the works by Mikheil Javakhishvili (1880-1937) and probably more in the works by Leo Quiacheli (1884-1963), the sea coordinates events: it embodies the old world endangered in front of the new invading and murderous world of Bolsheviks. It is a space that opens the way for the Soviet enemy, the space from which the danger comes to invade the ground, the space where the old man finds death / is assassinated by the new man. In these circumstances, the questions arise: (1) What sea is it? Does its referent belong to the real and national reality which is the black sea? Or is it a reference that escapes the national denominator: the sea as a concrete entity, but unlocalizable, non-identifiable geographically? (2) Does this space (the black sea) have an identity and political marker? Can we say that the space transposed into literature "influences the representation of the so-called real space (referential)" (Westphal)?

Ioana MARCU, Maître assistante, Université de l'Ouest de Timisoara, Roumanie

L'appropriation de la ville d'Istanbul chez Orhan Pamuk et Elif Shafak

Ownership of the City of Istanbul at Orhan Pamuk and Elif Shafak

Résumé: Istanbul, ville pourvue d'une riche histoire, située «entre les deux», représentant un point de contact entre civilisations, religions, langues, ne cesse de fasciner les écrivains. Ville côtière et portuaire, marquée inlassablement par le multiculturalisme, bénéficiant de l'influence de la Mer, elle dévoile toujours ses mille visages à des personnages qui arpentent ses ruelles à pied ou en voiture ou découvrent ses falaises et ses richesses architecturales depuis un bateau. Orhan Pamuk et Elif Shafak ne sont que deux auteurs, parmi tant d'autres, qui ont fait de la «Sublime porte» un point focal, actif et significatif de leurs productions littéraires. Prix Nobel de Littérature en 2006, écrivain dont les romans ont rencontré un grand succès dans le monde, Pamuk nous livre dans Istanbul ses «souvenirs d'une ville» connue, affectionnée, à la recherche d'une identité, ni totalement traditionnelle, ni entièrement moderne. Quant à Elif Shafak, issue de l'immigration turque en France, elle fait d'Istanbul une source importante d'inspiration et son roman La bâtarde d'Istanbul en est un exemple. Dans notre intervention, nous nous proposons d'analyser la topographie et la cartographie littéraires, telles qu'elles apparaissent dans notre corpus, et les significations dont elles s'accompagnent.

Abstract: Istanbul, a city with a rich history, located "between the two", representing a point of contact between civilizations, religions, languages, continues to fascinate writers. Coastal and port city, marked tirelessly by multiculturalism, enjoying the influence of the sea, it still reveals its thousand faces to characters who walk its streets on foot or by car or discover its cliffs and its architectural wealth from a boat. Orhan Pamuk and Gisèle Durero-Koseoglu are just two of many authors who have made the "Sublime Porte" an active and meaningful focal point of their literary productions. Nobel Prize for Literature in 2006, writer whose novels have met with great success in the world, Pamuk delivers us in Istanbul his "memories of a city" known, affectionate, looking for an identity, nor totally traditional, nor entirely modern. As for Elif Shafak, from Turkish immigration in France, she makes Istanbul an important source of inspiration and her novel La bâtarde d'Istanbul is an example. In our intervention, we propose to analyze literary topography and cartography, as they appear in our corpus, and the meanings which they accompany.

Gor MARGARYAN, Chercheur principal au Département d'Orient chrétien, NAS RA, secrétaire académique de l'Institut d'études orientales, Académie des sciences de la République d'Arménie

Les témoignages des sources arabes de 9e – 14e siècles sur la mer Noire

Résumé: Dans le cadre de ce sujet, nous essayerons de présenter les témoignages des sources géographiques des auteurs arabes des 9e – 14e siècles (al-Khorezmi, al-Idrissi, ibn Khordadbeh, al-Masudi etc.) sur les pays et les peuples du bassin de la mer Noire. Outre cela, on présentera aussi l'étymologie du nom de la mer Noire d'après les sources arabes qui l'appellent mer Buntus, mer Naytas ou Nitas, mer Khazarien, etc.

Sona MNATSAKANYAN, Independent Researcher, American University of Armenia Erevan, Armenia

Depiction of the Bosphorus and the Sea of Marmara in Constantinople-Armenian and Turkish Fiction

This paper centers on the different role that the waters surrounding Istanbul/Constantinople plays in Turkish and Armenian Constantinopolitan literature. Mostly the Sea of Marmara and the Bosphorus are mentioned. The Black Sea makes rare appearance. In their striving to oppose the transnational narrative of the Mediterranean, Turkish writers created a solely national narrative of the Bosphorus. Hence, Byzantine Constantinople transformed into Turkish Istanbul. In fact, the Byzantine capital city of Constantinople, which was once conquered by the Ottoman Empire, was conquered once again by means of Turkish literature. This time, the conquest of the city was not a transition from one empire to another, but rather from an empire to a nation-state.

Local Armenians call themselves Constantinople-Armenians, and the literature they create Constantinople-Armenian literature. This is a silent and symbolic resistance to the Turkish narrative, which emphasizes Istanbul as a new toponym to replace Constantinople. In Constantinople-Armenian literature, the focus is on the Sea of Marmara rather than the Bosphorus. This emphasis is expressed both in the name of the periodical that publishes literary works (“Marmara”) and in various depictions of the Marmara in fiction. Before 1915, the Marmara was frequently mentioned in Constantinople-Armenian literature, since the Armenian community predominantly inhabited the areas around its shores. After the establishment of the Republic of Turkey, the Marmara gained a new meaning, being used to symbolize an escape from Istanbul. The Armenian community, a fragment of the former empire, turned from its previous condition of isolation in the city towards seeking ways to flee from the city. It emerges through their respective literatures, that those leaving Istanbul “see” the Marmara, while the Bosphorus is a sight for those who stay.

Avtandil OKROSTVARIDZE, Associate Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

შავი ზღვის არეალი - მინოსური ცივილიზაციის ინტერესების ობიექტი? ინტერდისციპლინური კვლევის შედეგები

The Black Sea Region – Object of Interest of the Minoan Civilization Too? Findings of Interdisciplinary Research

თეზისები: შავი ზღვის რეგიონი არამართო ბერძნულისა და რომაული ცივილიზაციების ექსპანსიის ობიექტს წარმოადგენდა, არამედ იგი მინოსური ცივილიზაციის ინტერესების სფეროშიც შედიოდა. ამ მტკიცებულების საფუძველს გვაძლევს ჩვენს მიერ ჩატარებული კვლევა, რომლის მიზანია იყო გეოლოგიური, არქეოლოგიური, ისტორიული და მითოლოგიური მონაცემების საფუძველზე გაგვეჩვენა არგონავტების ლეგენდის რეალობა თუ მითიურობა.

ამ სადაო საკითხის შესასწავლად ძირითადი აქცენტი კვლევის გეოლოგიურ კომპონენტზე გაგვკეთეთ, რომლის მიზანია იყო, დაგვედგინა თუ შავი ზღვის არეალში მდინარეული ქვიშრობებიდან სად იქნებოდა შესაძლებელი ოქროს გარეცხვა. კვლევის შედეგად გაირკვა, რომ შავი ზღვის აუზის არეალში მდინარეებიდან ოქროს მოპოვება მხოლოდ ძველი კოლხეთის სამეფოს სვანეთის პროვინციაში იქნებოდა შესაძლებელი, რაც მნიშვნელოვან არგუმენტს წარმოადგენს არგონავტების ექსპედიციის რეალობის სასარგებლოდ.

ჰომეროსი „ილიადაში“ რამოდენიმეჯერ ეხება არგონავტების თემას და აღინიშნავს, რომ არგონავტებმა, რომლებიც მინოსური ცივილიზაციის წარმომადგენლები იყვნენ, ტროას ომამდე დიდი ხნით ადრე იმოგზაურეს კოლხეთში (Homer, VIII c. BC). აღნიშნულის გამო ცხადია, არგონავტების ექსპედიცია ძველი კოლხეთის სამეფოში შესაძლებელი იქნებოდა მხოლოდ ამ ცივილიზაციის ზეობის პერიოდში, რადგანაც მის განხორციელებას მნიშვნელოვანი რესურსები დაჭირდებოდა. როგორც ცნობილია, მინოსური ცივილიზაციის კოლაფსი სუპერვულკან თერას (სანტორისნის) აფეთქებამ გამოიწვია, რის გამოც შევისწავლეთ ამ კატასტროფის რეალური დრო. მისი ნახშირბადით დათარიღების შედეგები ძვ. წ. 1645-1600 წლების ფარგლებში მერყეობს (Balter et al., 2016), თუმცა ჩვენს მიერ განხორციელებული ამ აფეთქების Rb-Sr მიკრომეთოდით დათარიღების დრო ძვ. წ. 1480 – 1470 წლების ფარგლებში მერყეობს.

განხორციელებული კომპლექსური კვლევის ერთმანეთთან დაკავშირებული არგუმენტები იმაზე მეტყველებს, რომ არგონავტების ექსპედიცია ძველი კოლხეთის სამეფოში რეალური მოვლენა იყო, რომელიც ძვ.წ. მე-15 საუკუნემდე განხორციელდებოდა და სწორედ ამ ხანგძლივმა დრომ შემოსა იგი მითიური საბურველით. ამ ექსპედიციის ძირითადი მიზანი იქნებოდა ოქროსა და მდინარეული ქვიშრობებიდან მისი მოპოვების ტექნოლოგიების დაუფლება და გარდა ამისა, სავარაუდოდ, მათ მიზნებში შედიოდა აგრეთვე ახალი მიწების მოძიებაც (Okrostsvavidze, 2017).

ამდენად, თუ ამ დასკვნას გავიზიარებთ და დავუშვებთ, რომ არგონავტების ექსპედიცია რეალური მოვლენა იყო, მაშინ გამოდის, რომ შავი ზღვის არეალი ანტიკურ დრომდე გაცილებით ადრე, კრეტა-მინოსური ცივილიზაციის ინტერესის ობიექტსაც წარმოადგენდა, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ საქართველო ხმელთაშუაზღვის რეგიონის ქვეყნების ურთიერთობებში პრეისტორიული პერიოდიდან უნდა ყოფილიყო ჩართული.

Abstract: We are sure, that the Black Sea region was target of expansion for not only Greek and Roman civilizations but appear to have earlier been in the spheres of interests of the Minoan civilization too. The grounds to think so have been provided to us by our research, conducted with the purpose to confirm or reject the credibility of the Argonauts voyage to Colchis, through the available geological, archaeological, historical and mythological data.

To study this controversial issue, we focused on the geological component of the research, with the purpose to find out where among the river placers of the Black Sea region gold panning would have been more likely. As the research has shown, gold panning from the rivers in the Black Sea basin would only be possible in the Svaneti province of the Colchis Kingdom, which is an important argument in favor of likelihood of the Argonauts expedition.

Homer in his “Iliad” several times mentions the Argonauts voyage and notes that the Argonauts,

who were representatives of the Minoan civilization, went to Colchis long before the Trojan War (Homer, VIII century BC). Therefore, the expedition of the Argonauts to the ancient Colchis Kingdom could only be possible during this civilization, since its implementation would require considerable resources. As we know, the collapse of the Minoan civilization was caused by the explosion of the super volcano Tera (Santorini), so we tried to reliably assess the date of this catastrophe. The adopted carbon year is in the range of 16451600 (according to Balter et al., 2016). Nevertheless, the radiometry of Rb-Sr, conducted by us, placed an explosion during 1480-1470.

The interrelated findings of our complex research, demonstrate that the Argonauts expedition to the ancient Colchis Kingdom was a true event that took place before the 15th century BC, and the span of time since was enough to enclose it in a mythical shroud. The main purpose of the expedition, most likely, was to obtain technologies of gold mining from river placers, alongside the quest of the new lands (Okrostsvardze, 2017).

Thus, if we share this conclusion and assume that the Argonauts expedition was a true event, it appears that the Black Sea region has been in the spotlight of the Minoan civilization long before the antiquity, and that Georgia was likely an important participant of the prehistoric relations of the Ancient Mediterranean.

Nino PIRTSKHALAVA, Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

ზღვის „დახსომების ხელოვნების“ ოთარ ჭილაძისეული მნემოსქემა *Otar Chiladze's Mnemoschema of the "Art of Memorization" of the Sea*

თეზისები: დიდი ისტორიული ძვრებით განპირობებული სივრცითი ცნობიერების შეცვლა კარლ შმიტის სივრცითი ონტოლოგიის ცნებათა ენაზე „სივრცით რევოლუციად“ (Raumrevolution) იწოდება და გულისხმობს როგორც ცალკეული ინდივიდის პორიზონტის მასშტაბისა და განზომილების, ისე სივრცითი ხატისა და ცნების სტრუქტურის ცვლილებას კოლექტიურ მეხსიერებაში. საინტერესოა, როგორ აისახება ეს ფენომენი ლიტერატურაში, როგორც კოლექტიური მეხსიერების მედიაში.

ოთარ ჭილაძისეული „გზაზე ერთი კაცი მიდიოდა“ სივრცითი წესრიგის რღვევის, ანუ ზღვისგან „ვერაგულად“ მიტოვებული მიწის დრამატულ ამბავს წარმოადგენს. ესაა სივრცითი ცნობიერების ცვლილების ლიტერატურული რეპრეზენტაცია: ნაბიჯ-ნაბიჯ უკან დახეული ზღვის ფენომენის თანდათანობითი გაქრობა რეალობასა და კოლექტიურ მეხსიერებაში. ამავდროულად ავტორი ეძებს ამ მეხსიერების შენარჩუნების, ანუ „დახსომების ხელოვნების“ სრულიად უნიკალურ მნემონიკურ ხერხებს (ბედიას კისერზე დახვეული „თოკი“; აიეტის „ფიქრის ბაწარი“; უხეიროს „აფრისხელა ტილო“). მედეას მითის ფონზე ნათელი ხდება, თუ როგორ აყალიბებს ცხოვრების წესის შეცვლილი ფორმა ახალბეურ სივრცით ცნობიერებას, რასაც ახალი სივრცითი წესრიგის ფორმირება, უფრო სწორად კი, დეფორმირება მოჰყვება.

ჰანს ბლუმენბერგის თანახმად, ყოველთვის რაციონალური მომენტის შემცველი

მიტოსია ლოგოსის მუდმივი გარჯის შედეგად მიღებული უმაღლესი სინტის ნაკეთობა. ამიტომაც იძენს ესა თუ ის მიტოლოგემა ცალკეულ კულტურაში აბსოლუტური პარადიგმის სახეს.

ამ ლოგიკიდან გამომდინარე, საინტერესოა იმის გარკვევა, თუ რამ განაპირობა ამა თუ იმ მიტოლოგემის ისტორიული წარმატება-წარუმატებლობა ქართული კულტურის ფარგლებში: თუკი კლდეზე მიჭაჭვული პრომეთეს შესახებ ბერძნული წარმომავლობის სიუჟეტი ფართოდ იყო გავრცელებული საქართველოში მრავალრიცხოვანი მიტოლოგიურ-პოეტური ვერსიების წყალობით, ანტიკურობიდან მოყოლებული, მედეას ბედ-იღბალი უფრო ევროპულ კულტურაში იქცა პოპულარულ თემად, ვიდრე საქართველოში. თუკი ქართული ფოლკლორის პერსონაჟი, ამირანი, კავკასიელ პრომეთედ გვევლინება, რომელთანაც ზღვის მერყევი სამყაროს საპირწონედ, ნიადაგში კლდის პატრიარქალური ფესვგადგმულობა და მდგრადობაა გაიგივებული, ქართულ კულტურაში ძნელად მოიძებნება ზღვაოსნობასთან დაკავშირებული სიუჟეტის ამდაგვარი interpretatio graeca.

სწორედ მთასთან დაკავშირებული ამირანის გამოკვეთილად მასკულიზურ სახეს ირჩევს ქართული კულტურა საკუთარი ავტოპორტრეტის შექმნისას, რაც საქართველოს რეცეფციის ევროპული ტრადიციის კონტექსტში საკმაოდ განსხვავებულია უცხოენოვანი ავტორების მიერ დახატული ქართული კულტურული ფენომენის პორტრეტისაგან.

საუკუნეების მანძილზე მთა და არა ზღვა წარმოადგენდა ქართულენოვან სააბროვნო სივრცეში კულტურული იდენტობის სიმბოლურ „არეს“ და უმნიშვნელოვანეს მარკერს (თუმცა ამ კუთხით სივრცის სრულიად უჩვეულო გადააზრების ნიმუშია ილია ჭავჭავაძის „მგზავრის წერილები“, სადაც მთისა და წყლის დაპირისპირებისას ტრადიცია ერთგვარად ირღვევა და უპირატესობა მდინარეს ენიჭება).

Nestan RATIANI, Researcher at the Chota Rustaveli Institute of Georgian Literature, Tbilisi, Georgia

როცა ჰომეროსი შეცდომას უშვებს... *When Homer Makes a Mistake...*

თეზისები: ბერძნული ტრადიცია არგონავტების მოგზაურობის რუკას საბერძნეთიდან, კერძოდ, იოლკოსიდან (პაგასის სანაპიროდან) კოლხეთამდე დიდი სიზუსტით წარმოადგენს. თითქმის ყველა წყარო თუ ავტორი, რომელიც არგოს ეკიპაჟის გასაოცარ ამბებს ყვება, თანმიმდევრულია აღწერისას და მარშრუტის გადმოცემისას ლამის დეტალების დონეზე იმეორებს იასონისა და მისი მეგობრების გზას. ეს იმის გამო ხდება, რომ ამ რთული მარშრუტის გავლა მიუთითებდა არგოს ეკიპაჟის წევრების ვაჟკაცურ ხასიათსა და გამორჩეულ უნარებზე.

მიუხედავად იმისა, რომ არგონავტების ექსპედიცია უძველესია და ქრონოლოგიურად ის წინ უსწრებს ე.წ. ბერძნული ტომების გაერთანებულ ლაშქრობას ტროაში, მისი გაფორმება წერილობით შედარებით გვიანდელ ხანაში მოხდა და ის ტექსტები, რომლებიც ჩვენ დღეს მოგვცხოვრება და არგონავტების ისტორიას შეეხება, წინ

არ უსწრებს ჰომეროსის სახელით მიჩნეულ „ოდისეას“ ტექსტს: ამბავი ძველია, მაგრამ მათი გაფორმება ჰომეროსის ტექსტებზე გვიან მოხდა, ყოველ შემთხვევაში, დღეს ჩვენს ხელთ არსებული წყაროების ენობრივი და სხვა ტიპის ანალიზი ამას მიუთითებს. ჰომეროსის „ოდისეაში“ გრძნეული კირკე ასწავლის ოდისევსს, როგორ უნდა დაბრუნდეს აიაიადან სამშობლოში, კუნძულ ითაკაზე. კირკე ოდისევსს ორ მარშრუტს აღუწერს და არჩევანს მას მიანდობს. ოდისევსი წარმოდგენილი ორი მარშრუტიდან მეორე გზას ირჩევს. საინტერესო ისაა, რომ პირველი გზის დაფარვა ე.წ. პლანქტების გავლით უნდა მოხდეს. საშიში პლანქტები შავ ზღვაში შემოსვლის მსურველებს ღუპავენ და მათ შორის გავლა მხოლოდ იასონის ეკიპაჟმა მოახერხა, სანამაიეტის ქვეყანაში მივიდოდა. თუმცა ოდისევსის სკილასა და ქარიბდას ხიფათიან გზას არჩევს პლანქტების გზის გავლას. კირკეს ეს მინიშნება, რომ ოდისევსმა შავი ზღვის გამყოფი პლანქტები უნდა გაიაროს აიაიადან გასაღწევად, იმაზე მიუთითებს, რომ კირკეს ადგილსამყოფელი შავი ზღვის აუზში უნდა მოვიაროთ. არადა, მეორე, ალტერნატიული გზის, ანუ სკილასა და ქარიბდას ადგილსამყოფელი, სავარაუდოდ, მესინიის სრუტეშია, რომელიც იონიის ზღვას ტირენიის ზღვასთან აკავშირებს. ამ ორი ალტერნატიული გზის აღწერისას კირკეს და, აქედან გამომდინარე, ჰომეროსის უზუსტობა იმდენად აშკარაა, რომ მას ახსნა სჭირდება. მაინც სად არის კირკეს კუნძული, რომელი ზღვის აუზში მდებარეობს ის? თუკი აიაიაზე, ანუ კირკეს კუნძულზე მოხვედრილმა სტუმარმა სახლში დასაბრუნებლად შავი ზღვის გასასვლელში (უფრო კონკრეტულად, ბოსფორის სრუტეში) ჩასაფრებული ვერაგი პლანქტები უნდა გაიაროს ანდა ხიფათის ასაცილებლად ამ გზას არ დაადგეს და ტირენიის ზღვიდან გასასვლელ სრუტეში იქ ჩასაფრებულ სკილასა და ქარიბდას შეეფეთოს, ცხადია, საქმე გვაქვს საკმაოდ ვრცელ გეოგრაფიულ არეალთან, რომელიც ვერანაირად ვერ იქნება ერთმანეთის ალტერნატიული მარშრუტი. ჰომეროლოგები ამ საკითხს ყურადღების მიღმა არ ტოვებენ და თავისებურად ცდილობენ პრობლემის გარკვევას. მოხსენება მიზნად ისახავს განსხვავებული კუთხით განმარტოს ჰომეროსის „ოდისეას“ აღნიშნული მონაკვეთი და დააფიქროს უკვდავი პოემის მკითხველები, ხომ არ არის ჰომეროსის მიერ დაშვებული უზუსტობა, რომელიც შავი ზღვისა და ტირენიის ზღვის აუზებს უკავშირდება, მიზანმიმართული ქმედება და, თუ ეს ასეა, მაშინ ახსნას, რასთან გვაქვს საქმე.

Kevser RUHI, Translator, independent researcher & **Parna-Beka CHILASHVILI** (Fahrettin ÇİLOĞLU), Journalist, writer / translator, independent researcher, Ankara & Istanbul, Turkey

Turkish-Georgian Literary Associations and Traditions of Translation

Abstract: Although the social and cultural relations between Turks and Georgians have been based on long ages, the convergence of literary works and literature has only begun in the second half of the 20th century. Of course before this period important works were also translated. For example, in the 18th century, the Turkish language education book was translated to Georgian, the Turkish Bible was prepared in Georgian letters, and some parts of Köroğlu epic were published in the 19th century. But the beginning of literary translations is the 20th century.

The first literary translation to the Turkish was made in 1940. This is the first convergence between Georgia and Turkey, along with literary translation and has begun an intensive

interaction and curiosity is awakened to the Georgian literature in Turkish readers. After first translations, it will take time for the conversion to become a tradition. At this point, after the Soviet Union period is very important because cultural and social communication has increased with the political changes, and this has affected the translations positively in terms of quality as well as quantity.

In this contribution, we will first introduce literary works translated into Georgian before, and the history of literary translation between the two countries will be evaluated briefly and the future and problems of translation tradition will be discussed.

Charles SABATOS, Associate Professor, Yeditepe University, Istanbul, Turkey

Picaresque Rogues in the Black Sea Interliterary Community

Abstract: The concept of interliterary communities, developed by the Slovak theorist Dionýz Ďurišin as an intermediary category between national and world literature, has been applied to such regions as Central Europe and the Mediterranean, but has not been used extensively for the countries surrounding the Black Sea. A marginal zone from the Western perspective, this complex territory includes various political and cultural frontiers, making the application of the interliterary perspective more challenging. However, the interwar period, which radically transformed most of the region from imperial rule to modern republics, can be seen as a shared period of social adaptation which produced a number of important novels. This paper, using both Ďurišin's theory of interliterary centrism and Yordan Lyutskanov's concept of paired histories of small literatures, will examine the influence of Black Sea culture on modernist writers of the region, such as the Romanian Panait Istrati, the Odessan Russians Ilf and Petrov, and the Georgian Mikheil Javakhishvili. Their novels are characterized by a frequent use of such Bakhtinian archetypes as the rogue or bandit protagonist, sometimes featuring picaresque travel around the Black Sea as a textual manifestation of this interliterary community. The polyglot nature of such ports as Odessa and Istanbul, and the history of Ottoman and Russian domination in the region, gives coherence to the concept of an interliterary community between such distinct regions as the Balkans and the Caucasus.

Elena SIMONATO, Teacher-Researcher, University of Lausanne, Switzerland

Swiss Communities on the Northern Black Sea Coast: Languages and Identities

Abstract: My presentation will be dedicated to the destiny of Swiss colonies on the Northern Black sea coast, from Odessa region to Georgia, mostly during the XXth century. Swiss colonies on the Northern Black sea coast were founded in the 19th century on the initiative of Alexander Ist to realize his idea of developing the Black sea coast region. These settlers represented all main linguistic groups of Switzerland: Swiss-German colonies were located mostly in Crimea

(such as Zurichthal), Swiss-French settlers were installed in Odessa region (the most known colony is Chabo), and some small colonies of Ticinese settlers were located near Pyatigorsk. In Georgia too, several small colonies were founded, for example near Borjomi.

My research project dedicated to Linguistic and Identity's issues about these colonies (2016-2019) allows me to make some general conclusions about cultural and linguistic aspects on the life of Swiss settlers. In my paper, I will present some results of my research focused on such topics as a) cultural situation of Swiss settlers in contact with local populations; b) mother tongues within Swiss communities and the role of school; c) Swiss identity in contact with local populations.

Materials from different archives which I have been working on show how the life of Swiss colonies went on during the 20th century. Linguistic archives present the less known part of my corpus: I'll analyze sociolinguistic survey of Swiss communities made in the 1930's and in the 1960's by Soviet linguists. Another important source will be Memories of Swiss settlers from private archives.

These unique materials have never been presented to an international community.

Vera SKVIRSKAYA, Associate Professor, University of Copenhagen, Copenhagen, Denmark

Black Sea Mobility and (im)migrant Literature: (post-)Soviet Perspectives

Abstract: The Black Sea Region can be seen as a multiplicity of interlinking local histories as well as the interactions, imaginaries and movements of people living around it. This paper focuses on the literary/cultural production whose authors share a particular characteristic of being (im)migrants and/or writing for migrants who have left the Black Sea. It asks to what extent these literary works, which have become part and parcel of "nostalgia tourism" merchandising and experiences, contribute to visions of the Black Sea as a transnational (rather than just regional) cultural space.

Natalia SVANIDZE, PhD, Independent Researcher, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

საბჭოთა დომინაცია და კულტურული ტრამვა შავი ზღვის ქვეყნების ლიტერატურაში

Soviet Domination and Cultural Trauma in the Literature of the Black Sea Space Countries

თეზისები: დამოუკიდებლობის აღდგენის გამოცხადებით და საბჭოთა კავშირის ოფიციალური დაშლით, სხვა ყოფილი საბჭოთა რესპუბლიკების მსგავსად, საქართველო აღმოჩნდა ახალი პოლიტიკურ-სახელმწიფოებრივი და სოციალური

რეალობის წინაშე, რომელმაც შესაბამისი ასახვა ჰპოვა ლიტერატურის და კულტურის სივრცეში.

ქართული ლიტერატურა/კულტურა კოლონიური პერიოდის მანძილზე რუსული დომინანტობისადმი რეზისტენტობის უმთავრესი სივრცე იყო. რიგი ობიექტური მიზეზების გამო, უკრაინული კულტურაც ისევე ატარებდა ე.წ. მოსკოვის რუსეთის დომინაციის უღელს, როგორც იმპერიის ნებისმიერი პერიფერია. თანამედროვე უკრაინული ლიტერატურის როგორც შავი ზღვის აუზის პოსტსაბჭოთა კულტურის კვლევა თამამადაა შესაძლებელი პოსტკოლონიური ლიტერატურის მეთოდოლოგიით.

ქართველი მწერლების პუბლიცისტური და მხატვრული ტექსტები ქართულ-რუსულ პოსტკოლონიურ ურთიერთობებს (ასევე, ამ ფონზე წამოჭრილ შიდაეთნიკურ კონფლიქტებს) ეხება, უკრაინული თანამედროვე პროზა კი ხაზს უსვამს უკრაინულ-რუსულ არათანასწორუფლებიან მდგომარეობას.

ქართულ-რუსული ურთიერთობების მწვავე საკითხების, მათ შორის, ახალი იდენტობის ფორმირების, კოლონიზებული ცნობიერებისაგან გათავისუფლების კვლევას ქართულ ლიტერატურულ დისკურსზე დაყრდნობით პოსტკოლონიალიზმის თეორიულ ქრილში წარმოვადგენთ.

საბჭოური პარადიგმების გადაფასების პერმანენტული პროცესის, ცენტრისა და პერიფერიის ურთიერთობების აღქმა შესამჩნევია უკრაინულ ლიტერატურაშიც; კოლონიზებული ქვეყნის სტატუსის გააზრებისა და ამ სტატუსისაგან გათავისუფლების სურვილი მსგავსია იმ პროცესისა, როგორაც ეს აისახა შავი ზღვის აუზის ლიტერატურებში.

ქართული იდენტობის გადააზრების თავისებურებები 1990-იან წლებში გამოჩნდა - ახალი სოციოკულტურული იდენტობის ფორმირების თავისებურებები 21-ე საუკუნეში. ყოფილი საბჭოური ცენტრის ავტორიტეტულობის მითი პოსტკოლონიურმა/პოსტმოდერნისტულმა დისკურსმა მოშალა - ახალი იდენტობის სუბიექტმა, „პოსტ-სუბალტერნამა“ დატოვა მეტროპოლიის მენტალური (ფიზიკურიც) საზღვრები და დაადგა საკუთარი ახალი იდენტობის განმტკიცების გზას. თანამედროვე უკრაინულ პროზაში მსგავს გზაზე დაკვირვების და დასკვნების გამოტანის ეტაპი დგება.

Anna SYDORENKO, Professor, Institute for Mediterranean Studies/Foundation of Research and Technology, Hellas, Greece

Maritime Odessa: the Creation of a Seafaring Labour Force in the Russian North Black Sea Coast during Transition from Sail to Steam

Abstract: Odessa is the most important maritime center in the Black Sea, but its maritime dimension remains under-researched. The port-city of Odessa developed as the largest commercial and shipping center of the Black Sea that was transformed to the largest grain-exporting area in the world integrated in the global economy during the second half of the 19th century until the beginning of the 20th century. The ports of Russian Empire have always been deprived of maritime labour. Bulk tramp shipping carrying mainly grain cargoes was in the

hands of foreigners, like Greeks, Italians, English, Austrians, etc., who provided foreign crews. According to the Russian laws, vessels with Russian flag were allowed to hire foreign sailors that could not be more than 2/3 of the crew. The period of transition from sail to steam in the Russian Empire and specifically in the northern Black Sea coast began gradually after the Crimean War (1853-1856). The latter followed the example of European countries by creating state-subsidized liner companies such as the Russian Steam Navigation and Trade Company (known in Russian as ROPIT) formed in 1856, which concentrated in passenger shipping. The Russian liner companies became the hotbed for the creation of a Russian seafaring labour force. But bulk tramp shipping remained in the hands of foreigners, despite the much stricter crew regulations regarding the participation of foreign seafarers. Within this framework the authorities decided to “build” a new system to create a Russian (by nationality) maritime labour force. The provision of incentives and privileges by the state, led to the formation of seafaring communities from areas where people were mainly involved in agriculture. In this way, the Russian seafaring labour force of the Northern coast of the Black Sea was formed by peasants from the hinterland.

Eka TCHKOIDZE, Associate Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

შავი ზღვა ქართველ მომლოცველთა ჩანაწერებში (XVIII-XIX სს.)

The Black sea in Georgian pilgrims' writings (18th-19th cc.)

თეზისები: XVIII-XIX საუკუნეებში ქართველი მომლოცველების ჩანაწერები, მართალია, რაოდენობრივად ბევრი არ არის, მაგრამ მნიშვნელოვან წყაროდ ითვლება ამ პერიოდის ქრისტიანული წმინდა ადგილების შესასწავლად. ამ ჟანრის საუკეთესო წარმომადგენლად ქართულ ლიტერატურაში ტიმოთე გაბაშვილი (1703-1764) ითვლება. მან იერუსალიმში, კონსტანტინოპოლსა და ათონის მთაზე 1755-59 წლებში იმოგზაურა და ტექსტი („მოხილუა წმინდათა და სხუათა აღმოსავლეთისა ადგილთა, ტიმოთესგან ქართლისა მთავარ-ეპისკოპოსისა“) 1852 წელს გამოსცა ცნობილმა ქართველმა მეცნიერმა პლ. იოსელიანმა. მოგვიანებით წმინდა მიწაზე მოგზაურობს სამი ქართველი, რომელიც ამ მოგზაურობას საგანგებოდ აღწერს: გიორგი ავალიშვილი (1769-1850), იონა გედევანიშვილი (1737-1821) და ალავერდის მთავარეპისკოპოსი პეტრე კონჭოშვილი (1836-1909). მათგან განსაკუთრებულ ყურადღებას შევაჩერებთ ტიმოთეს, იონა გედევანიშვილისა და ეპისკოპოს პეტრეს ტექსტებზე. გიორგი ავალიშვილის „მოგზაურობა“ ნაკლებად შეიცავს სამოგზაურო ელემენტებს; არ მოგვითხრობს თუ როგორ გადაადგილდა და შესაბამისად, არც ზღვასთან დაკავშირებული ემოციების აღწერა-გადმოცემით გვანებიერებს. ფაქტებს უშუალოდ ადგილზე აფიქსირებს და იმ ადგილს როგორ მიაღწია, ნაკლებად ამახვილებს ყურადღებას.

ამ სამი მომლოცველ-მოგზაურის ჩანაწერიდან ზღვასთან დაკავშირებით მოხსენებაში ძირითადად ორი ასპექტზე გამახვილდება ყურადღება: ზღვა როგორც პრაქტიკული ფაქტორი, ანუ გადაადგილების საშუალება (ყველაზე სწრაფი, ეფექტური და ზოგჯერ ერთადერთი) და ზღვა როგორც ემოციების აღმძვრელი. სამივე ავტორს შავი ზღვის გავლით მოუხდა თავისი მოგზაურობის განხორციელება. შესაბამისად, ეს ტექსტები საგულისხმო დასკვნების გამოტანის შესაძლებლობას იძლევა ამ პერიოდის საზღვაო

მარშრუტების დასადგენად (ბათუმიდან და არამხოლოდ). იმის გათვალისწინებით, რომ ასეთი ინფორმაცია არც თუ ბევრი მოგვეპოვება ქართულ ლიტერატურაში, ამ ტექსტების სამეცნიერო ღირსება ერთი-ორად იზრდება.

ამავე დროს, ზღვის როგორც სატრანსპორტო საშუალების მიმოხილვისას პოლიტიკური ასპექტებიც იკვეთება, რადგან ბათუმი (ანუ საზღვაო მოგზაურობის პირველი პუნქტი) ოსმალეთის იმპერიას ეკუთვნის, როცა ტიმოთე გაბაშვილმა და იონა გედევანიშვილმა იმოგზაურეს (1755-59; 1805-1810), ხოლო უკვე საქართველო რუსეთის იმპერიის შემადგენლობაშია პეტრე კონჭოშვილის დროს (1899). საინტერესოა ისიც, რომ შემოთმოსენიებული ქართველი მომლოცველები თავიანთი მოგზაურობისას სხვა ზღვასაც იყენებენ როგორც სატრანსპორტო საშუალებას (ძირითადად ეგეოსს) და ეს შავი ზღვის მათთან შედარების შესაძლებლობასაც იძლევა.

გასათვალისწინებელია, რომ ეს კონკრეტული ტექსტები ზღვასთან დაკავშირებული ემოციების შემცველი პასაჟებიტაც არის მდიდარი. განსაკუთრებით მიმოვიხილავთ ქართველი ავტორების შავ ზღვასთან ემოციურ დამოკიდებულებას: რა ფიქრებს და გრძნობებს აღძრავს ის ზემოთ დასახელებულ ავტორებში. თუმცაღა, ყურადღების მიღმა არც ზოგადად ზღვასთან მიმართებაში მომლოცველების დამოკიდებულება დარჩება.

Abstract: There are not many texts written by Georgian pilgrims in the 18th-19th centuries. Although, their quality and significance is beyond any doubt and they are regarded as important sources for study of Holy places of that time. Timothe/Timothy Gabashvili (1703-1764) is the best representative of this genre in Georgian literature. He traveled to Jerusalem, Constantinople and Mount Athos in 1755-59. His relevant text (translated into English as “Timothy Gabashvili’s Travels to Mount Athos, Constantinople and Jerusalem”) was published in 1852 by a well-known Georgian scholar Platon Ioseliani. After Timothe there are three more Georgian pilgrims who traveled to Holy places and described their experiences: Giorgi Avalishvili (1769-1850), Iona Gedevanishvili (1737-1821) and bishop of Alaversi Petre/Peter Kontchoshvili (1836-1909). From those 4 compositions only three will be analyzed in the current paper. Giorgi Avalishvili’s “Travels” should be excluded, since it does not contain travel elements and emotions related to sea (no information is provided how he reached a certain location).

Concerning to the Black sea two main aspects will be taken into account from those three texts: the sea as a practical factor, a mode of transport (the fastest, the most effective and sometimes the exclusive means of transport) and the sea which provokes emotions. All three authors under investigation traveled through the Black sea (they started their journeys from Batumi). Thus, they provide important information in terms of routes, since we do not have many sources to define passenger ships’ destination from this port.

Georgian Pilgrims’ writings are good sources for investigation of political aspects as well; Batumi was an Ottoman town during Timothy’s and Iona’s journey (1755-59 and 1805-1810 respectively); during bishop Peter’s journey (1899) it was an important Russian port-city. All Georgian pilgrims traveled through other seas (mainly the Aegean) as well. This aspect enables us to make a comparison between the Black sea with other seas. Also, all three authors describe their emotions related to the sea generally and the Black sea specifically. What are their feelings when they “contact” the Black sea and how they perceive it - will be broadly analyzed in the present contribution.

Levan TSAGARELI, Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

სივრცის კონცეპტუალიზაცია გივი მარგველაშვილის ინტერ-კულტურულ რომანში *კაპიტანი ვაკუსი*. დოქსილანდში

Conceptualization of Space in the Intercultural Novel of Giwi Margwelaschwili Captain Wakusch. In Deuxiland

თეზისები: გივი მარგველაშვილის ავტობიოგრაფიული ტრილოგიის კაპიტანი ვაკუსი პირველ რომანში (დოქსილანდში) სივრცე განსაკუთრებული სემანტიკური დატვირთვის მატარებელია. ნეოლოგიზმებით „დოქსილანდი“ და „დიქსილანდი“ რომანში იქმნება თავისებური ტოპოლოგიური დაპირისპირება, რომელიც დაკავშირებულია არა იმდენად გეოგრაფიულ (გერმანია და დასავლეთ ევროპა), რამდენადაც იდეოლოგიურ (ნაციზმი და ლიბერალიზმი) და პოლიტიკურ (ტოტალიტარიზმი და დემოკრატია) პოზიციებთან. მოხსენებაში გაანალიზდება ტექსტში მოცემული ძირითადი სივრცობრივი ელემენტები — „დიქსიგზა“, „მოსაცდელი ციხესიმაგრეები“, „სახლუკები“ და „კავკასიური საჰაერო კოშკი“, რისთვისაც გამოყენებული იქნება როგორც კლასიკური სტრუქტურალიზმის ფარგლებში შემუშავებული ანალიტიკური მოდელები (ლოტმანი), ისე სივრცობრივი გადატრიალების შედეგად კულტურის კვლევებში დამკვიდრებული თეორიული მიდგომები (ლეფებრი, ბაშლიარი, დელიოზი და გატარი, ფუკო). ანალიზის საფუძველზე წარმოდგება ის ძირითადი მახასიათებელი, რომლითაც ნაცისტური ხანის გერმანიის ტოტალიტარული სივრცე იმიტნება, ერთი მხრივ, მის მიერ მტრად აღქმული უცხოეთისგან, და მეორე მხრივ, თავად ამ სივრცეში დაფარული სუბკულტურული და ჰეტეროტოპიული ადგილებისგან. სახელდობრ, ე.წ. სახლუკებისგან განსხვავებით, რომლებიც ვერტიკალურობითა და მდგრადობით ხასიათდებიან, დიქსიგზა და მასზე განლაგებული „გაჩერებები“ (ლამის ბარები) განირჩევიან ჰორიზონტალურობითა და დინამიკურობით. ამგვარი სივრცობრივი დისპოზიცია ემსახურება პროტაგონისტის როგორც კულტურათა შორის მავალის სუბვერსიული პროფილის გამოკვეთას.

Abstract: In the first novel of Giwi Margwelaschwili's autobiographic trilogy Captian Wakusch the space has a particular semantic function. By means of neologisms like “Deuxiland” and “Dixieland” the novel exposes a special topological antagonism, which is not merely of geographical provenience (Germany vs. Western Europe), but rather of ideological (Nazism vs. liberalism) and political (totalitarianism vs. democracy) significance. The paper explores the main spatial elements of the text – Dixiebahn, Wartburgen, Häuschen and Kaukasisches Luftschloss taking advantage of the analytical models elaborated within the classical structuralism (Lotman) as wells as theoretical approaches established in Cultural Studies in terms of Spatial Turn (Lefebvre, Bachellard, Deleuze, Guattari, Foucault). As a result of analysis there will be determined the features that distinguish the totalitarian space of Nazi time Germany from the hostile foreign countries on the one hand, and the subcultural and heterotopic places hidden inside the very totalitarian space itself. In contrast to so called Häuschen that are described as vertical and stable, Dixiebahn and the Dixiebahnstationen (night bars) located on it are presented as horizontal and dynamical places. This kind of spatial disposition serves to revealing of a subversive profile of the protagonist as a wanderer between two cultures.

Vera TSERETELI, Associate Professor & Nino BUADZE, Assistante Professor, Akaki Tsereteli State University of Kutaisi, Georgia

ტრანსნაციონალური და ინტერდისციპლინარული ასპექტები ანტიკური და თანამედროვე მედეას ფენომენში

Transnational and Interdisciplinary Aspects in the Phenomenon of Ancient and Modern Medea

თეზისები: ძველბერძნული მითოლოგიის თვალსაჩინო წარმომადგენელმა კოლხმა მედეამ იმთავითვე დაარღვია ლოკაციისა და მკვეთრად გამოხატული ნაციოცენტრიზმის საზღვრები და იგი მსოფლიო კულტურის ერთ-ერთ არქეტიპად ჩამოყალიბდა.

აიეტის ასული, რომელმაც დაუსრულებელი პლურალიზმით სივრცული ზღუდეებიც მოშალა, ინტერდისციპლინულ ფენომენად მოგველინა. მედეა ლიტერატურის, მუსიკის, მხატვრობის, სკულპტურის, კინემატოგრაფიის, ქორეოგრაფიის, თეატრის, ისტორიის, არქეოლოგიის, ასტრონომიის, ფსიქოლოგიის, გეოგრაფიისა და მედიცინის ინტერესის საგნად იქცა.

მედეას სახე, რომელიც რთული და წინააღმდეგობრივია, საშუალებას იძლევა, ანტიკურობიდან მოყოლებული თანამედროვეობამდე ტრანსნაციონალურ ქრილში განვიხილოთ ის. მითოსის მიხედვით, მედეა მზის ღმერთის, ჰელიოსის შვილიშვილი, კოლხთა მეფის აიეტისა და ოკეანაიდა იდას (ჰეს. თეოგ. 958), ან ქალღმერთ ჰეკატეს (დიოდ. 4,45) ასული, ჯერ იასონისა და მერე ათენის მეფე ეგეოსის მეუღლეა. საბერძნეთში მას თაყვანს სცემდნენ, ტაძრებს უგებდნენ და უმღეროდნენ. ევრიპიდემ იგი შვილების მკვლელ დედად აქცია („მედეა“ ძვ. წ. აღ. 431 წ.) და, როგორ პარადოქსულადაც უნდა ჟღერდეს, საუკუნეებს გაუძლო და კიდევ უფრო ახლობელი, მიმზიდველი და შთაგონების წყარო გახდა მრავალ ქვეყანაში. შედარებითი ლიტერატურის მეთოდოლოგია საშუალებას გვაძლევს მედეა განვიხილოთ მრავალ ასპექტში, სხვადასხვა ჟანრის ლიტერატურის, ენისა და ეროვნულ დონეებზე, სხვადასხვა ქვეყნისა და ეპოქის გადმოსახედიდან.

Abstract: Medea, an outstanding character of the ancient Greek mythology, destroyed the boundaries of location and highly expressed nationalism, and was formed as an archetype of the world culture.

Continuous pluralism of Aiets's daughter cut the edges completely and became an interdisciplinary phenomenon. Medea became a subject of interest for literature, music, art, sculpture, cinematography, theatre, history, archaeology, astronomy, phsycology, geography and medicine. The character of Medea, that is contradictory enables us to do a research with the aspects of trans-nationalism since antiquity up to the contemporarary era.

According to the myth, Medea is a granddaughter of the God of Sun, Helios, a daughter of the king of Kolchi - Aiet and Ida (Hesiod. Theog. 958) or the goddess Hekate (Diod. 4. 45), first a wife of Jason and later of the King of Athens- Aegeos. She was adored in Greece. They built temples and sang songs for her.

Euripides made Medea's character as a killer of her own children (Euripides "Medea" 431 B.C.). Paradoxically, she became more and more popular, closer and inspirational across ages in many countries.

Comparative literature methodology enables us discuss Medea with many aspects, how it was shown in many genres, languages and nations, in different countries and epochs.

Lela TSIPURIA, Professor, Iv. Javakhishvili State University, Tbilisi, Georgia

კლასიკური ლიტერატურული თეატრის ვარიაციები თანამედროვე თეატრში: შავი ზღვის აუზის ქვეყნები თბილისის საერთაშორისო თეატრალურ ფესტივალზე

Variations of Classical Literary Theater in Contemporary Theater: the Countries of the Black Sea Space at the Tbilisi International Theater Festival

თეზისები: სათეატრო წარმოდგენები მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ კლასიკური ლიტერატურული თხზულებების პოპულარიზაციის და ზოგადად დრამატურგიული ნაწარმოების თუ პროზაული ნაწარმოების „ახალი სიცოცხლის“ დაწყებაში. თეატრალური ფესტივალები, რომლებიც ორიენტირებული არიან მაღალამხატვრული ლიტერატურული ნაწარმოებების მიხედვით დადგმული სპექტაკლები მოიწვიონ, უდაოდ დიდ როლს ასრულებენ ერთი მხრივ სათეატრო პროცესების განვითარებაში და მეორე მხრივ ახლი ინტერპრეტაციების მეშვეობით ლიტერატურული ტექსტების სიღრმისეულ წვდომას და ახლებურ ხედვას განაპირობებენ.

თბილისის საერთაშორისო თეატრალური ფესტივალი შავი ზღვის აუზის ქვეყნების წამყვანი თეატრალური ფესტივალია. ის სწორედ კლასიკური ლიტერატურული ნაწარმოებების უახლესი ინტერპრეტაციების წარდგენით და პოპულარიზაციით გამოირჩევა. 2017 წლის ფესტივალის უცხოურ პროგრამაში ამ მიმართულების ორი მნიშვნელოვანი სპექტაკლი იყო წარმოდგენილი: ემილია რომანას ფონდის მიერ დადგმული ლუიჯი პირანდელოს „კუ“ და ბუქარესტის ნაციონალური თეატრის დადგმა, ანტონ ჩეხოვის „ალუბლის ბაღი“. ევროპული თეატრების სცენებზე სპექტაკლების რეჟისურა ქართველ რეჟისორებს, ლევან წულაძესა და დავით დოიაშვილს, და მათ შემოქმედებით ჯგუფებს ეკუთვნოდათ.

შავი ზღვის აუზის ქვეყნების სალიტერატურო პროცესების და მსოფლიოს სათეატრო პროცესების ერთობლიობის შედგენილი იყო ირლანდიის დედ ცენტრის მიერ წარმოდგენილი სპექტაკლი სახელწოდებით „ჩეხოვის პირველი პიესა“, ჩეხოვის ე.წ. დაუდგმელი ტექსტი. ირლანდიური საშემსრულებლო ხელოვნების უახლესი ტენდენციებთან ერთად მაყურებელი ჩეხოვის მაყურებლისთვის ფაქტობრივად უცნობი პიესის ახალ ვარიაციასაც გაეცნო.

რუსული კლასიკური პროზის, ივანე ბუნინის მოთხრობების მიხედვით დადგმული სპექტაკლი „ბოლო პაემნები“ ფომენკოს თეატრი სახელოსნოს ექსპერიმენტული

შემოქმედებითი სტილისტიკით კლასიკური პროზის წარმოსახვის ახლი ვარიაცია გახლდათ.

თბილისის საერთაშორისო ფესტივალის ყველაზე სკანდალური, პოლონეთის „ნოვი თეატრის“ სცენაზე კშიშტოფ ვარლიკოვსკის დადგმული „ფრანგები“ უდაოდ მიიქცნებებოდა ინტერპრეტაციის იმგვარ ნიმუშს, რომელიც გავლენას ახდენს როგორც სათეატრო ასევე ლიტერატურულ პროცესებზე. „ფრანგები“, ვარლიკოვსკის მიერ ინტერპრეტირებული მარსელ პრუსტის მრავალტომიანი რომანი თითქმის ხუთ საათიან სპექტაკლად იყო წარმოდგენილი. სპექტაკლი მართლაც არის თანამედროვე სათეატრო ხელოვნების გამორჩეული ნიმუში.

მოხსენებაში გაანალიზებულია კულტურათა დიალოგი, რომელიც საფესტივალო წარმოდგენებში შედგა.

Tamar TSOPURASHVILI, Professor, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

ქრისტიანული ნეოპლატონიზმი როგორც ერთიანი კულტურული სივრცის ბაზისი შავი ზღვიდან ტევტონიამდე? იოანე პეტრიზისა და ბერთოლდ მოსბურგელის კომენტარი პროკლეს Elementatio theologica-ზე

The Christian Neoplatonism as a Basis for Unified Cultural Space from Black Sea to the Teutonia? The Commentaries of Joane Petrizi and Berthold of Moosburg on Proclus' Elementatio theologica

თეზისები: მოხსენებაში განხილული იქნება პროკლეს ტრაქტატის „კავშირნი ღვთისმეტყველებისანი“ (Elementatio theologica) რეცეფცია აღმოსავლეთ საქრისტიანოში იოანე პეტრიზისეული კომენტარის საფუძველზე, ერთი მხრივ, და მეორე მხრივ, დასავლეთ საქრისტიანოში ბერთოლდ მოსბურგელისეული კომენტარის საფუძველზე. ბერთოლდის კომენტარი (Expositio super Elementationem Theologicam Procli) დაიწერა 1340-1362 წლებში და ემყარებოდა პროკლეს ტრაქტატის ლათინურ თარგმანს, რომელიც დომინიკანელი ბერის უილიამ მოერბეკელის მიერ იყო შესრულებული. იოანე პეტრიზისეული თარგმანი და კომენტარი პროკლეს ტექსტზე 12-ე საუკუნით თარიღდება.

პროკლეს მიზნების ცნებასთან მიმართებაში ასევე განხილული იქნება ანონიმური ლათინური ტექსტი „მიზეზთა წიგნი“ (Liber de Causis), მისი ისტორიულ-ფილოსოფიური მნიშვნელობა და გავლენა. მოხსენების მიზანი იქნება, ხაზი გაუსვას პროკლეს causa-causatum-ის დოქტრინის იმ სპეციფიკურ ასპექტებსა და შესაბამისად, მათ ინტერპრეტაციებს, რაც Elementatio theologica-ს ქართულ და ლათინურ თარგმანებშია მოცემული.

Abstract: In my paper I will discuss the perception of Proclus' Elementatio theologica in the Eastern Christianity on the basis of commentary made by Joane Petrizi on the one hand, and in the western Christianity made by Berthold of Moosburg on another hand. Berthold's Expositio

super Elementationem Theologicam Procli written between 1340 and 1361, was based on the Latin translation of Proclus' treatise made in the end of 13th century by the Dominican William of Moerbeke. Joane Petrizi has translated and commented Proclus' text in the 12th century. Regarding Proclus' causa concept I will refer also to the anonymous Latin work Liber de causis, its historical-philosophical meaning and influence. The aim of the paper will be, to outline the specific aspect of Proclus' causa-causatum doctrine and its interpretations, that are to find in the Georgian and Latin commentaries of Elementatio theologica.

Marc WEINSTEIN, Professeur, Université Aix-Marseille, Aix-en-Provence, France

La mer Noire de Mandelstam

The Black Sea of Mandelstam

Résumé: La mer Noire occupe une large place dans l'œuvre de Mandelstam. Elle est présente dès le début de l'itinéraire poétique, avec le poème «Hagia Sophia» composé en 1912; elle persiste dans le cycle Tristia (1915-1920), nommé d'après le recueil du même nom composé par Ovide pendant son exil à Tomes (Constance dans la Roumanie actuelle). Et elle inspire encore certains poèmes de la fin, notamment le célèbre «Tiflis» de 1937.

Chez Mandelstam la mer Noire est un espace mythifié qui «déforme» la réalité et choisit ses lieux. Les rivages de la Bulgarie sont absents; ceux de la Turquie et de la Roumanie y figurent indirectement, masqués par une longue histoire qui imprègne silencieusement le tissu verbal de certains poèmes. L'Ukraine, la Russie et la Géorgie sont privilégiées. Les mots de Mandelstam, y compris les mots étrangers (pour lesquels il avait une affection particulière), prolongent la matérialité infiniment diverse des paysages, des langues, des nourritures, des visages, des arts, des architectures pontiques. Le poète ravive en quelque sorte l'étymologie du Pont Euxin: «la Mer Bienveillante-Accueillante envers les étrangers».

Je me propose de voir comment cette diversité évite l'éclectisme en s'agrégeant sous la forme d'une russophonie étrangère. Ma thèse est que cette russophonie étrangère et étymologique de Mandelstam permet à la mer Noire, qui unit l'Europe et l'Asie, de condenser l'espace-temps méditerranéen, la Méditerranée étant elle-même l'incarnation d'une culture universelle, en réalité «pluriverselle». Le tout est de savoir ce qui, dans cette russophonie xénophile, permet la synthèse poétique.

La synthèse poétique se réalise notamment grâce au vaste motif de la «noire mer» (qui n'est pas nécessairement la mer Noire). Dans le monde mandelstamien, en effet, la «noire mer» précède, ou en tout cas accompagne, l'apparition de la mer Noire. Il sera donc nécessaire d'explorer le sens poétique du noir en soi (car l'adjectif poétique qualifie non seulement la mer, mais aussi le soleil ou la terre-tchernoziom), puis le sens poétique de la mer en soi (car la mer poétique est aussi une matière qui se laboure). Peut-être verra-t-on alors que la collision amicale du noir et de la mer engendre une mythologie du mouvement spiralé – tourbillon marin qui, dans le noir de la nuit étymologique, rend aux mots la liberté combattante de se détacher des choses habituelles et de s'unir amoureuxment à des choses nouvelles mais parentes des choses anciennes, voire antiques.

Abstract: The Black Sea occupies a large place in the work of Mandelstam. It is present from the beginning of the poetic itinerary, with the poem “Hagia Sophia” composed in 1912; it persists in the cycle Tristia (1915-1920), named after the eponymous collection composed by Ovid during his exile in Tomes (Constance in present-day Romania). And it still inspires some late poems, including the famous “Tiflis” (1937).

In Mandelstam's poetry the Black Sea is a mythical space that “deforms” reality and chooses its places. The shores of Bulgaria are absent; those of Turkey and Romania are included indirectly, masked by a long history which silently impregnates the verbal matter of certain poems. Ukraine, Russia and Georgia are favored. Mandelstam's words, including foreign words (for which he had a particular affection), prolong the infinitely diverse materiality of Pontic landscapes, languages, foods, faces, arts and architecture. The poet revives in a way the etymology of the Euxin Bridge: “The Benevolent Sea-Welcoming to Foreigners”.

The aim of this paper is to see how this diversity avoids eclecticism by aggregating the form of a foreign Russophony. My thesis is that Mandelstam's foreign and etymological Russophony allows the Black Sea, which unites Europe and Asia, to condense Mediterranean space-time, the Mediterranean being itself the incarnation of a universal or “pluriversal” culture. The point is to know what, in this xenophile Russophony, allows poetic synthesis.

The poetic synthesis is realized thanks to the vast motive of the “black sea” (which is not necessarily the Black Sea). In the Mandelstamian world, indeed, the “black sea” precedes, or in any case accompanies, the appearance of the Black Sea. It will therefore be necessary to explore the poetic sense of black in itself (because the poetic adjective qualifies not only the sea, but also the sun or the earth-chernozem), then the poetic sense of the sea itself (because the poetic sea is also a material to be ploughed). Perhaps it will be seen then that the coming together of the black and the sea engenders a mythology of the spiral- movement - a marine whirlpool which, in the darkness of the etymological night, gives the words the leeway to break from the habitual things and to unite lovingly with new things, but which relate to old, even ancient things.

ILIA STATE UNIVERSITY

 3/5 Cholokashvili Avenue, Tbilisi 0162, Georgia

 (+995 32) 222 00 09

 www.iliauni.edu.ge

